

16411 G

ਪ੍ਰਥਮ ਭਾਗ

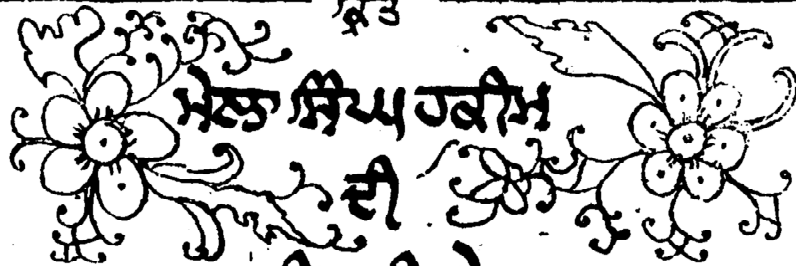
(21)

ਸੰਖਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼

(ਅਰਥਾਤ)

ਯੂਨਾਨੀ ਵੈਦਕ ਦਾ ਕੋਸ਼

ਕ੍ਰਿਤ

ਮੇਲਾ ਸਿੰਘ ਹਕੀਮ

ਦੀ

ਜਿਸ ਵਿਖੇ

ਮਾਰਚ 1904 ਈ:

ਫਗਵਾੜੀ ਪੰ. 49

ਅਰਬੀ, ਫਾਰਸੀ, ਪੰਜਾਬੀ, ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਖੇ

ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਜ਼ਾਦੇ ਹੋਨ ਗੁਰਮੁਖੀ

ਦੇ ਹਕੀਮਾਂ ਨੂੰ ਉੱਲਟਾ ਦਾ ਕੰਮ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਸੰ 1904 ਈ:

ਯੰਗਲਮ ਦਬੀਰ ਹਿੰਦ

ਸੰ 1904 ਈ:

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਛਪਵਾਯਾ

ਸਬਨਾ ਸਜਨਾ ਨੂੰ ਮਾਣਮ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਸ ਕੋਸ਼ ਦਾ ਹਰ ਇਕ ਵਰ ਛਪਨੇ ਦਾ

ਹਰ ਟਾਈ ਵਾਕਾ ਵਾ ਸਿੰਘ ਛਪਨੇ ਵਾਲੇ ਸ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮਾਈਜੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਦੇ ਫਿਰ ਹੋ ਇਸ ਕੋਈ ਸਾਹਿਬ ਹੋਰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਕਰਤਾ ਦੇ ਕੋਈ ਨ

ਛਪੇ ਮੇਰੇ ਛਪੇ ਗਾਂ ਤਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠੇਗਾ) ਦ: ਮੇਲਾ ਸਿੰਘ ਹਕੀਮ ਅੰਮ੍ਰਿ

ਤਸਰਕਾ: ਮਾਈਜੇ

੨੨

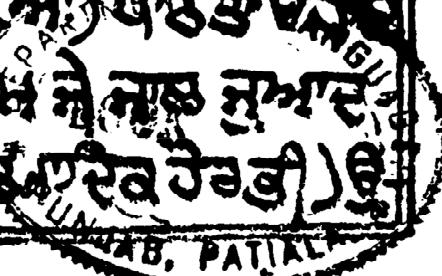
੧ ਚਿਸਤਿ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਇਸ ਗੀਬ ਮੈਂ ਸੰਖੇਪਕ ਨਿਰਘੰਟ ਕਹਿ ਕਰ ਦੁਸਿਆਰੇ ॥
ਭੁਮਿਕਾ ॥

ਪੰਨ ਚਿਪਰਮੇਸਰ ਸਰਬ ਗੁਣ ਸੁਪਨਿਹੈ ਕਿ ਸਿਸਨੇ
ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਕੀ ਉਤਪਤੀ ਕਰਕੇ ਸਰਬ ਕੇ
ਰੋਗਾ ਦੇ ਨਾਲ ਬੰਧਾਇ ਮਾਨ ਕਰਕੇ ਫੇਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸਟੀ
ਸੋ ਆਖਦੀਆ ਬਨਾ ਕਰ ਉਤਮ ਪੁਰਸ਼ਾ ਦੇ ਮੁਖਾਰ ਬਿੰ
ਦ ਦੂਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਖਸਿਆ ਅਰਾ ਵਿਦਿਆ ਬਨਾਈ
(ਉਨ ਨੂੰ ਵੈਦ, ਹਕੀਮ, ਡਾਕਟਰ) ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਨ ਚਿ ਬਨਾਈ
ਚਿਨ ਪੁਰਸ਼ਾ ਨੇ ਬੜੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਸੰਸਾਰੀ ਲੋ
ਕਾਂ ਨੂੰ ਬਖਸਸ ਕਰਕੇ ਵਿਦਿਆ ਸਿਖਾਈ ਜਿਨ ਨੇ ਵਿ
ਦਿਆ ਪਾਈ ਅਭਿਮਾਨ ਪਾਕਰ ਸੰਸਾਰ ਫਲ ਸੇ ਗਏ
ਫਿਰ ਉਸ ਮਾਲਕ ਨੇ ਆਸ ਅਰ ਰਜ ਸਮਾ ਆਦ ਕਿ ਕੋ
ਈ ਚੀਜ ਯਾ ਦਵਾਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਾ ਦਸੇ ਸਗੋ ਝਿਨ
ਕੇ ਕਿਤਾਬ ਪੋਥੀ ਦਾ ਦਰਸਨ ਕੋਈ ਨਾ ਕਰਾਵੇ -

ਸੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਗਵਰਮਿੰਟ ਦ
ਰਾਜ ਬੜਾ ਸੁਖਾਲਾ, ਅਰ ਬੇ ਧੜਕ ਰਖਨ ਵਾਲਾ ਨਿਆ
ਉਕਾਰੀ ਉਤਪਤਿ ਹੋਇਆ ਇਸ ਰਾਜਧਾਨੀ ਮੈਂ ਅਤਿ
ਸੀ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਪਰਜਾ ਕੇ ਹੋਈ ਵਿਸੇਸ ਕਰਕੇ ਪੰ
ਚਾਲ ਦੇਸ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਆਰਾਮ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਛਾਪੇ
ਖਨੇ ਬਨੇ ਅਰ ਪ੍ਰਸਤਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਛਪੀਆ ਅਰ ਸੰਕ

ਨਾਂ ਨੇ ਮੁਲ ਲੈਕਰ ਨਫੇ ਉਠਾਏ ਅਰ ਵਿਦਵਾਨ ਬਨੇ ਫੇਰ
 ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਇਸ ਰੇਸ ਉਤੇ ਜਿਥੇ ਕੋਈ
 ਕੁਛ ਨਹੀ ਜਾਨਦਾ ਸੀ ਤੇਹਰ ਗਲ ਤੇ ਡਾਢਾ ਕਮ ਜੋਰ ਸੀ
 ਓਥੇ ਸੁਖਾਲੀ ਵਿਦਿਆ ਗੁਰਮੁਖੀ ਬਨਾਈ ਜੋ ਉਸ ਗੁ
 ਰਮੁਖੀ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਸਤੀ ਵਿਚੋ ਤਰਜਮਾ ਹੋ
 ਕੇ ਛਪੇ ਜਿਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇਲ ਪੰਜਾਬ ਵਾਲੇ ਸਮਝ ਲੈਂਦੇ
 ਹਨ ਯਾ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਿੰਤ ਵਿਦਵਾਨ ਪਾਸੇ ਪੁਛ ਕੇ ਯਾ ਸਾਸਤੀ
 ਅਖਰ ਪੜਕੇ ਕੁਛ ਨ ਕੁਛ ਸਿਖ ਲੈਂਦੇ ਹੋਨ - ਅਰ
 ਦੂਸਰੇ ਬਹੁਤੇ ਗ੍ਰੰਥ ਉਰਦੂ ਅਰਬੀ ਫਾਰਸੀ ਵਿਚੋ ਗੁ
 ਰਮੁਖੀ ਤਰਜਮਾ ਹੋਏ ਪਰੰਤੂ ਘਟ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਕਾਰਨ
 ਛਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਏਹ ਗਲ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿ
 ਕੇ ਛਪਾਏ ਹੋਨ ਜੋ ਬੋਝਿਆ ਕਾਗਤ ਤੇ ਗ੍ਰੰਥ ਖੁਕੇ ਅਰ
 ਸਜਤਾ ਪਵੇ ॥ ਓਲੋਕ ਚਿੰਤਰਾਂ ਫਾਰਸੀ ਅਰਬੀ ਨੂੰ
 ਲਿਖਦੇ ਗਏ ਕਿਉਕਿ ਓਨ ਨੂੰ ਮੈਂਡੀ ਵਿਦਿਆ ਕਿਥੋ
 ਮਾਉਦੀ ਸੀ ਜੋ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਉਲਟ ਕੇ ਲਿਖਦੇ ਜੋ
 ਅਖਰ ਦੇਖਿਆ ਸੋਈ ਲਿਖ ਛੁਡਿਆ - ਜਦ ਕਿਸੇ ਵੈ
 ਦਕੇ ਸੋਕੀਨ ਨੇ ਖਰੀਦਿਆ ਪੜਕੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਏਹੋ ਕ
 ਹਿਦਾ ਹੋਕਿ ਕੁਛ ਪਤਾ ਨਹੀ ਲਗਦਾ - ਜੇਕਰ ਓਹ ਕਿਸੇ
 ਪਾਸੇ ਪੁਛਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਗੇ ਫਾਰਸੀ ਵਾਲਾ ਵਿਦਵਾਨ
 ਕਹਿਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏਹ ਲਫਜ਼ ਕੀ ਹੈ (ਅ) ਘਲਤਾ ਕਿਥੇ
 ਕੋਹੀ ਦਸ ਸਕਦੇ ਹੋਨ (ਜੈਸੇ ਜੀਖ ਜੇ ਜੁਲ ਜੁਆਦ
 ਜੈਵਿ, ਸੇ, ਸੀਨ, ਸੀਨ ਸੁਆਦ ਇਛਾ ਦਿਕ ਹੋਰ ਕੀ) ਉ

੨੪

ਰਦੂਮੇਂ ਗੁਰਮੁਖੀ ਜਨਾ ਯਾ ਯਾ ਇਸ ਤੋ ਬਗੈਰ ਕੋਈ
 ਅਖਰ ਨਹੀਂ ਸੇ ਦੇ ਬਿਨ ਹੋਰ ਅਖਰ ਨਹੀਂ ਗੁਰਮੁਖੀ
 ਵਾਲ ਕੀ ਦਸੇ ਅਰ ਫਾਰਸੀ ਉਸਤਾਦ ਕੀ ਪੜਾਵੇ ਏਸ ਕਰ
 ਕੇ ਉਨਾਂ ਦਾ ਆਸਾ ਮਿਲਨ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਘਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
 ਅਰ ਗੁਰਮੁਖੀ ਪੜਿਆ ਹੋਇਆ ਨਿਰ ਸੀਦੇਹ ਨਹੀ
 ਹੁੰਦਾ। ਇਨਾਂ ਕਸਟਾ ਤੇ ਦੁਖਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਫ
 ਸਤੇ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਉਨ ਮਹਾਤਮਾ ਵੈਦਾ ਦੇ ਅਰੇ
 ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰੀ ਹੈ ਅਰ ਏਹ ਪੁਸਤਕ ਮਾੜਾ ਮੋਟਾ ਕੀਮ
 ਚਲ ਚਿਨ ਵਾਲਾ ਸਮੁੰਦ ਦੇ ਪੁਲ ਬੀਨਣੇ ਨੂੰ ਗਾਲੜ ਦਾ
 ਪੁਮਾਨ ਹੈ ਜੋ ਵਿਦਤ ਹੈ ਸੀ ਰਾਮਚੰਦ ਦੇ ਵੇਲੇ ਦਾ ਹੈ॥

ਏਹੋ ਸਮਝਕੇ ਦਾਸ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਏਸ ਦੀਆਂ ਭੁ
 ਲਾਂ ਨੂੰ ਦਰੁਸਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਕੀਮ ਵਿਚ ਲਿਆਕੇ
 ਦਾਸ ਨੂੰ ਮਿਲਕੇ ਯਾ ਕਾਰਡ ਭੇਜਕੇ ਸਿਖਿਆ ਬਖਸ
 ਦਰੇ। ਅਰ ਹੋਸਲਾ ਵਧਾਉਣਗੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਬਹੁਤ
 ਪੜਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀ ਜਿਨੀ ਮੇਰੀ ਅਕਲ ਹੈ ਉਨ
 ਹੀ ਦਸਿਆ ਹੈ॥ ਅਗੇ ਆਪ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਨਗੇ। ਅ
 ਰ ਦਾਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰਖਨਗੇ॥

ਲੇਖਕ ਆਪਕਾ ਦਾਸ

ਮੇਲਾ ਸਿੰਘ ਵੈਦ

ਨੋਟ - ਗੁਰਮੁਖੀ ਪੜੇ ਤੋ ਏਹ ਮਤਲਬ ਹੈ

ਕਿ ਉਹ ਨਹੀ ਜਨਾ ਅਰ ਫਾਰਸੀ ਪੜੇ ਤੋ

ਏਹ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਮੁਖੀ ਨਾ ਜਨਾ ਹੋਵੇ

ਅੱਖਿਯ ਪੁਸਤਕ

ਅਬ ਪਹਿਲੇ ਖਨ ਅਰਬੀ ਦਾ ਰੀਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਰ ਕੋਈ
ਹੋ ਦੀ ਵਾਲਾ ਪੁੱਛੇ ਤਾਂ ਲਬ ਲੈਣਾ ਜੁਖਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ॥

੫
੭

ਅਰਬੀ	ਫਾਰਸੀ	ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ
1 ਅਬਨੂਜ	ਆਬਨੂਜ	ਮਸਹੂਰ ਬੂਟਾ ਹੈ
2 ਅਬਾਰ	ਸਰਬ ਸੇਖਤ	ਬੰਗਾਯ ਕਲੀ
3 ਅਜੁਰ	ਖਲਤ	ਇਟ
4 ਅਜਨੁਲਫਰ	X	ਕੂਹੇ ਕੀਨੀ ਬੂਟੀ ਹੈ
5 ਅਜਰ ਯੂਨ	ਗੁਲ ਅਫਤਾਬ	ਸੂਰਜ ਮੁਖੀ ਫੂਲ
6 X	ਅਜਾਦ ਦਰਖਤ	ਬਕਾਇਨ ਬੂਟਾ
7 ਅਤਰੀ ਲਾਲ ਸਾ	X	ਕਕਜੀ ਪੀ ਬੂਟੀ ਹੈ
8 ਅਬਰੇਸਮ	ਅਬਰੇਸਮ	ਰੇਸਮ ਯਾ ਪਟ
9 ਅਬਕਿਰ	ਸ਼ੇਰਹ	ਸ਼ੇਰ
10 ਇਬਨ ਅਰਸ	ਰਾਬੂ	ਨਿਉਲਾ
11 ਅਬਹੁਲ	ਸਰਦ ਕੋਹੀ	ਹਊ ਬੇਰ
12 ਅਤਨ	ਮਾਦਾਇ ਖਰ	ਗੱਧੀ ਯਾ ਖੋਤੀ
13 ਉਤਰੁਜ	ਤਰਨਜ	ਬਿਜੋਰ
14 ਅਸਲ	ਦਰਖਤ ਗਜ	ਝਾਉ ਦਾ ਬੂਟਾ
15 ਅਬੁਖੁਲਸਾ	ਹੋਸਕਾ ਵਰ	ਰਤਨ ਜੋਤ
16 ਅਸਲਕ	ਫੰਜਨ ਕਸਤ	ਸੰਭਾਲੂ ਦੇ ਬੀਜ
17 ਇਸਮੁਦ	ਬੁਰਮਾ	ਅਜਿਨ
18 ਇਜਾਸ	ਮਾਲੂ	ਮਾਲੂ ਬਖਾਰ
19 ਅਜਖਰ	ਕਾਟਕੀ	ਕੀਦਰ ਬੇਲ

੬	ਅਖਸਾ ਅਲਬਕੁ	ਸੁਰਗੀਨ ਗਾਉ	ਗੋਰੇ ਉਪਲਾ ਪਾਈ
੭	ਅਜਰਾਕੀ	ਕੁਚਲਾ	ਕੁਚਲਾ
੮	ਅਰਕ	ਦਰਖਤ ਮਸਵਕ	ਪੀਲੂ ਦਾ ਬੂਟਾ
੯	ਅਰਬਾ ਅਵ ਅਰ	ਹਜ਼ਾਰ ਪਾ	ਕੰਨ ਖਜੂਰਾ
੧੦	ਅਰੁਜੁ ਬਿਅੰਨ	ਬਰੰਜ	ਚਾਵਲ
੧੧	ਅਰੁਜੁਹ	X	ਡੇਮਕ ਯਾ ਭੂੰਡ
੧੨	ਅਰਗਾ ਮਸੋਨੀ ਯੁ	ਮਾਮੀਸ ਸੁਰਖ	ਬਨ ਪੋਸਤ
੧੩	ਅਸਾਰੁਨ ਨਨੀ	X	ਸਿਕੀਦ ਬਾਲਾ, ਤਗਰ
੧੪	ਅਰਨਬ ਬਰੀ	ਖਰਰੋਸ	ਸਜਾ ਯਾ ਸਹਿਆ
੧੫	ਅਸਦ	ਸੇਰ	ਬਾਘ ਯਾ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਸਿੱਧ
੧੬	ਉਸਰ ਨਜ	ਸਰੰਜ ਸਿੰਗਫ	ਸੰਧੂਰ
੧੭	ਉਸਤੁਖ ਦੂਸ	X	ਧਾਰੂ
੧੮	ਅਸਫਾਨਾਜ	ਅਸਪਾਨਾਖ	ਪਾਲਕ
੧੯	ਅਸਫੰਜ	ਅਬਰ ਮੁਰਦਾ	ਮੂਆ ਬਾਦਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧ
੨੦	ਅਸਫੀਦਾਜ	ਅਸਫੀਦਾਬ	ਸੁਫੈਦਾ ਕਾਸ਼ਕਾਰੀ
੨੧	ਅਕਕੀ ਕੂਰ	ਰੇਗ ਮਾਹੀ	ਰੇਤ ਮਛੀ
੨੨	ਅਸਵਦ ਸਾਲਖ	X	ਕਾਲਾ ਨਾਗ ਪ੍ਰਸਿੱਧ
੨੩	ਅਸਤਰ ਗਾਰ	ਅਸਤਰ ਖਾਰ	ਉਦ ਕਟਾਰਾ
੨੪	ਉਸਕ	ਉਸਾਹ	ਕਾਦਰ ਭੀਦ
੨੫	ਅਸਨਾਨ	ਗਾ ਸੂਲ	ਰੋਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ
੨੬	ਅਸਨਾ ਹਿਦੀ	ਦਵਾਲ, ਦਵਾਲੀ	ਛੜੀਲ, ਬੁੱਢਾ ਬੁੱਢੀ
੨੭	ਅਸਬਾਲ ਮਗਰ	ਕਫ ਮਰੋਮ	ਹੀਸਪਦੀ ਬੂਟੀ ਹੈ

੪੨	ਅਤਫੁਲ ਤੀਬ	ਨਖਲ ਬਰਪਾਲ	ਨਖੂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ
੪੩	ਅਫਤੇਮੁਯੁਨੀ	X	ਅਕਸ ਬੇਲ
੪੪	ਅਫਲਜ਼	X	ਫੂਲ ਫਿਰੀਗ
੪੫	ਅਫਯੂਨ	ਸ਼ੀਰਖਸਖਸ	ਅਠੀਮ
੪੬	ਅਕਾਕੀਆ	X	ਕਿਕਰ
੪੭	ਅਕਹਿਵਾਨ	ਬਾਬੂਨ ਕਾਉ	ਮੁਲੱਠੀ ਯਾ ਮੁਰੱਠੀ
੪੮	ਅਕਾਰ	ਪਾਰਾ	ਪਾਯਾ ਯਾ ਪਿੰਨੀ
੪੯	ਅਕਲੀਲੁਮੁਲਕ	ਰਿਮਾਹ ਕੋਸਰ	ਪਰੇਗ
੫੦	ਅਮੁਆ	ਰੋਦਾ	ਅਤਿੜੀ ਯਾ ਨੜੀਅ
੫੧	ਉਮੀਲਨ	ਮੁਰੀਲਨ	ਬਾਬੂਲ ਯਾ ਕਿਕਰ
੫੨	ਅਨੀਖ	ਅੰਬਾਹ	ਅੰਬ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ
੫੩	ਅਜ਼ਦਾਨ ਰੂਮੀ	ਅੰਗਦਾਨ	ਬੂਟਾ ਹਿੰਗ ਦਾ
੫੪	X	ਅਜ਼ਰਾਹ	ਉਟਿਕਨ
੫੫	ਅਜ਼ੀਰ ਆਦਮ	X	ਕਲਾ
੫੬	ਅਨਿਜ਼ਰੂਤ	ਕੁੰਜ ਦਾ	ਲਾਈ
੫੭	ਅਨਸਾਨ	ਆਦਮੀ	ਮਨੁੱਖ
੫੮	ਅਨੇਸ਼ੂ	ਬਾਦੀਆਂ ਰੂਮੀ	ਰਿੰਦਨੀ
੫੯	ਇਵੁਜ਼	ਕਾਸਟ ਮੁਦਗਾਬੀ	ਹਿੰਸ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ
੬੦	ਅਹਿਲੇਲਜ਼	ਹਲੇਲਾ	ਹਰੜ
੬੧	ਅਹਿਲੇਲਜ਼ <small>ਕਾਬ ਲੀ</small>	ਹਲੇਲਾ ਕਲਾਨ	ਅੰਬਾਹੜ
੬੨	ਅਹਿਲੇਲਜ਼ <small>ਅਸ-ਫਰਸ</small>	ਹਲੇਲਾ ਜਰਦ	ਹਰੜ ਜੀਰੀ
੬੩	ਅਹਿਲੇਲਜ਼ <small>ਅਸ-ਦਾ</small>	ਹਲੇਲਾ ਸਿਆਹ	ਜੀਰੀ ਹਰੜ

੮
੯
੧੦
੧੧
੧੨
੧੩
੧੪
੧੫
੧੬
੧੭
੧੮
੧੯
੨੦
੨੧
੨੨
੨੩
੨੪

ਅਗਿਤਮਿਕਤ

ਖਾਰ ਏਲਸ

ਕਰਿਜੁਆ ਕੁਟ ਕੀ ਤਿਆਵਾ ਲਾ

ਅਜਲਲਹਿਦ

ਬੇਖਕਾਸਨੀ

ਕਸਨੀ ਦਸਤ

ਈਰਸਾ ਪੁਨਨੀ

ਗੋਜਨ ਵਾ ਗਾਉ ਕੋ ਹੀ

ਬਾਰਾਂ ਸਿੰਘ

ਅਖਰ ਪਹਿਲੇ ਬੇ ਦਾ

ਹਲਿਆ ਹੈ ॥

ਬਾਬੁਨਜ

ਬਾਬੁਨ

ਮਰੀਤੀ ਵੇ ਸੋਹਲ

ਬਾਦਰੀਜੋ ਬੇਆ

ਬਾਦਰੀਗੋ ਬੇਆ

ਬਿਲੀ ਲੋਟਨ

ਬਾਦਰਵਜ

ਗੀਹਨ ਕੋ ਹੀ

ਤੁਲਸੀ ਜੀਗਲੀ

ਬਾਦੀਜਨ

ਬਾਦੀਗਾਨ

ਵੇਗਨਯਾ ਬਤਾਉ

X

ਬਾਰਜਦ

ਗੀਦਾ ਬਰੇਜ

ਬਾਰੂਦ

ਬਾਰੂਤ

ਦਰੂ ਚਲਨਵਲਾ

ਬਾਜੀ

ਬਾਜ

ਬਾਜ ਜਾਨਵਰ

ਬਾਜਕ, ਸਕਰ

ਬਾਜਾ

ਜੁਰਰ ਜਾਨਵਰ

ਫਾਲਸਾ

ਪਾਲਸਾ

ਫਾਲਸਾ

ਬਬਗਾ

ਤੂਤੀ

ਤੋਤਾ

ਬਰਿਸ਼ਿਆਉਸਾ

ਪ੍ਰਿਸ਼ਿਆਉਸਾ

ਕਲੀਛਪ ਬੂਟੀ ਹੈ

ਬਰਤਨੀਕੀ

X

ਸਰਵਲੀ

ਬਰਿਜਾਸਫ

ਬਮਾਵਰਨ

ਕੀਏਮਾਰ ਬੂਟੀ ਹੈ

X

ਬਰੀਗਕਾਬਲੀ

ਵਾਵਕੀਰ

ਬਰਨੂਫ

ਸਾਬਾਂਗ

ਅਨਰ ਬੂਟੇ ਵਰਗਾ ਹੈ

ਬਜੁਰਕਤੂਨ

ਅਸਪਗੋਲ

ਈਸ ਬਗੋਲ ਪ੍ਰਿਸ਼ਿਧ

ਬਜੁਰਲਕਿਸਾ

ਤੁਖਮ ਖਿਆਰਸਾ

ਕਕੜੀ ਬੀਜ

ਬਜੁਰਲਕਸਦ

ਤੁਖਮ ਖਿਆਰ ਬਾਵਰੀ
ਗ

ਖੀਰੇ ਕਾ ਬੀਜ

੧੦
੧੦
੧੦
੧੧
੧੨
੧੩
੧੪
੧੫
੧੬
੧੭
੧੮
੧੯
੨੦
੨੧
੨੨
੨੩
੨੪
੨੫
੨੬
੨੭
੨੮

ਬਸ ਬਸ
X
ਬਸਦ ਅਹਿਮਰ
ਬਸਲ
ਬਸਲਲਫਾਰ
ਬਤ
ਬਤੇਖ
ਬਤੇਖ ਹਿੰਦੀ
ਬਕਰ
ਬਕਲਤੁਲਹਮਕ
X
ਬਗੁਲ
ਬਕੋ
ਬਕਰਲਫਹਸ
ਬਲੇਲਜ
ਬਕਮ
ਬਲਾਜ਼ਰ
ਬੁਰਕਫਹਲਫਜ
X
ਬੋਲੋ
ਬੋਲਲ ਬਕਰ
ਬੋਲਲ ਇਨਸਾਨ

ਬਜਮਾਜ
ਬਸਤਨ ਅਫਕੋਜ
ਬੇਜਮਰਜਨ
ਪਿਆਜ
ਪਿਆਜ ਦਸਤੀ
ਅਰਫਕ
ਖਰਪਜਾ
ਖਰਪਜਾ ਹਿੰਦੀ
ਮਾਦਾ ਗਾਉ
ਖੁਰਫ ਵ ਤੋਰਕ
ਬਿਸਫਾਇਜ
ਆਜਤਰ
ਪਸਹ
ਨੀਲ ਗਾਉ
ਬਲੇਲਾ ਮਨੋਕੀ
ਬਕਮ
ਬਲਾਦੁਰ
ਬੁਲਾ ਇਰਮਨੀ
ਬਿਦਕ ਹਿੰਦੀ
ਕਮੀਜ ਫਸਾਜ
ਜਾਸ ਗਾਉ
ਜਾਸ ਮਾਦਮੀ

ਜਲਵਤਰੀ
ਕੋਕਨੀ ਵ ਜਟਾਧਰੀ
ਮੁੰਗੇ ਦੀ ਜੜ
ਗੀਰਾ ਯ ਰੁਪਾ
ਜਲਗੀਰਾ ਵ ਕ੍ਰਿਦਰੀ
ਬਤਖ ਜਨਵਰ
ਖਰਬੂਜਾ
ਹਿੰਦਵਾਣਾ
ਗਾਉ ਯ ਗਾਉ
ਕੁਲਫੇ ਦੇ ਬੀਜੋ
ਖੰਕਾਲੀ ਬੂਟੀ
ਖਚੋਰ ਪਸੂ
ਮਛੋਰ
ਜੰਗਲੀ ਗਾਉ
ਬਹੇੜਾ
ਪਤੰਗ
ਫੁਲਾਣਾ
ਪਾਪੜੀ ਲੂਨ
ਚੀਠ
ਮੂੜ ਵ ਪੇਸਾਬ
ਗੋਮੂੜ
ਮਾਦਮੀ ਕ ਪੇਸਾਬ

ਅਰਬੀ

ਫਰਸੀ

ਸਿੰਦੀ ਯਾ ਪੰਜਾਬੀ

੧੧
11

੨੯	ਬੁਖਮ	ਰੁਗਦ	ਉਲੂ
੩੦	ਕੈਜ਼	ਖਾਮਾਖਕੀਆਨ	ਕੁਕੜੀ ਦਾ ਆਂਡਾ
੩੧	ਬੰਦਕ	ਫੰਦਕ	ਰਕੀਆ ਬਦਮਭੇਦਮੇਵਲੇ
੩੨	ਬਜ਼ੁਰੁਲ ਜੋਜਰ	X	ਗਾਜਰ ਬੀਜ
੩੩	ਬਜ਼ੁਰੁਲ ਤਰਫ	X	ਕੋਰਬੀਜ
੩੪	ਬਸਤਰ	X	ਕਚੇ ਛੁਹਾਰੇ
੩੫	ਬਸਤਰ ਅਫਰੋਜ਼	X	ਸਲਿਆਰਾ
੩੬	ਬਾਰੁਲ ਜੁਬਾ	X	ਗੋਹ ਬਿਠ
੩੭	ਬਾਰੁਲ ਮੁਫਰ	X	ਬਕਰੀ ਮੇਂਗਾਨ
੩੮	ਬਾਰੁਲ ਜਮਲ	X	ਲੇਕੀ ਸੋਗੋਹ
੩੯	ਬਾਰੁਲ ਅਹਲ	X	ਉਠਕੇ ਲੇਤੁ
੪੦	ਬਾਰੁਲ ਜਾਨ	X	ਭੈਂਡ ਦੀ ਮੇਂਗਾਣੀ
੪੧	ਬਾਲੂਤ	ਬਾਲੂ ਜੁਫਤ	ਸੀਤਾ ਸੁਪਾਰੀ
੪੨	ਬਲਸ਼ਾ	X	ਸੂਰਜ ਮੁੱਖੀ
੪੩	ਬਿਜੁਕਿਸਤ	X	ਸੰਭਾਲੂ ਬੂਟਾ
੪੪	ਬਹਿਰੁੰਮਜ਼ਾ	X	ਬਮਨ ਯਾ ਮੁਸਕਬੇਦ

ਤੇਰੀ ਰਈਫ ਚਲੀਯ

੪੫	ਤੈਨ	ਕਾਹ	ਪਾਸ
੪੬	ਤੁਰਬ	ਖਕ	ਮਿਟੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ
੪੭	ਤੁਰਬਦ	ਤਿੰਦੀ	ਨਸੇਰ ਲਾ ਬਿੰਦੀ
੪੮	ਤੁਰਮਸ	ਬਾਕਲਾਇੰਮਸੀ	ਛਾਲਰ
੪੯	ਤਸਮੇਜ਼ਜ	ਚਸਮਕ	ਚਾਕਲੂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ

ਅਰਬੀ

ਫਰਸੀ

ਹਿੰਦੀ ਯਾ ਪੰਜਾਬੀ

੫੧
੫੨
੫੩
੫੪
੫੫
੫੬
੫੭
੫੮
੫੯
੬੦
੬੧
੬੨
੬੩
੬੪
੬੫
੬੬
੬੭
੬੮
੬੯
੭੦
੭੧

ਤੁੱਛਾ	ਸ਼ੇਬ	ਸ਼ੇਬੁ ਫਲ
ਤੁੱਖਰੂ	ਖੁਰਮਾ	ਫੁਹਰਾ ਖਜੂਰ
ਤੁਮਸਾਹ	ਨਿਰੀਗ	ਮਕਰਮੱਛ
.	ਤੰਬੋਲ	ਪਨ ਪੱਛ
ਤਿਮਰ ਹਿੰਦੀ	ਅੰਬਲਾ	ਇਮਲੀ
ਤੰਬਾਕ	ਤੰਬਾਕੂ	ਤਮਕੂ
.	ਤਨਕਾਰ	ਸੁਹਾਗਾ
ਤੰਬਾਨ	ਅਜ਼ਦਾ	ਅਜਗਰ
.	ਤੁਬਾਲ	ਕੋਹ ਰੂਨ
ਤੂਤ	ਤੂਤ	ਤੂਤ ਬਿੰਦ
ਤੁਤੀਆ	.	ਮੀਲਾ ਬੋਝ
ਤੰਨ	ਅੰਜੀਰ	ਅੰਜੀਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ
ਤਕਾਲਲਹਦੀਦ	ਤਕਾਲਮਾਹਨ	ਕੋਹ ਰੂਨ
ਤੁਬਾਲਲੁਨਹਾਂਸਿ	ਇਤਫਾਲਮਜ	ਤਾਬਾ ਦਗਧ
ਤੂਤਹਮਜ	ਤੂਤ ਤੁਰਸ਼	ਖਟਾ ਤੂਤ
ਤੂਤਹਲੂ	ਤੂਤ ਸੀਰੀ	ਮਿਰ ਤੂਤ
ਤੁਤੀਆ ਕਰਮਨੀ	ਸੰਗ ਬਸਰੀ	ਖਪਰੀਆ
ਸ਼ੇ ਦੀ ਰਦੀਫ ਰਲੀ ॥		
ਸਾਲਬ	ਰੂਬਾਹ	ਲੁੰਮੜੀ
ਸਲਜ	ਬਰਫ	ਪਾਲਾ
ਸਮਰਤੁਲਅਸਲ	ਬਾਰਗਜ-ਕਜਬ	ਛੋਟੀ ਮਾਈ
ਸਮਰਤੁਲਤੁਰਫ	ਗਜ ਬਾਰ	ਬੜੀ ਮਾਈ

੭੨	ਜੋਸ਼	ਜੀਰ	ਲਹਸਨ ਯਾ ਬੋਸ	੭੩
੭੩		ਜੀਮ ਦੀ ਰਦੀਫ ਚਲੀ॥		੭੪
੭੪	ਜ਼ਾਮੁਸ	ਗਾਉਮੈਸ਼	ਭੁੰਸ ਯਾ ਮਹਿ	
੭੫	ਜ਼ਾਵਰਸ	ਗਾਉਰਸ	ਬਜ਼ਰਾ ਵ ਕੰਗਨੀ	
੭੬	ਜ਼ਾਉਸ਼ੀਰ	ਗਾਉਸ਼ੀਰ	ਲਾਲ ਗੁੰਦ ਹੈ॥	
੭੭	.	ਜ਼ਬਨ	ਪਨੀਰ	
੭੮	ਜ਼ਦਵਾਰਖਤਾਈ	ਜ਼ਰਦਾਰੂ	ਨਿਰਬਸੀ	
੭੯	ਜ਼ਜ਼ਰ	ਗਜ਼ਰ	ਗਜ਼ਰ	
੮੦	ਜ਼ਜ਼	ਗਜ਼	ਗਰਯਾ ਚੂਨ	
੮੧	ਜ਼ਲੀਜ਼ਬੀਨ	ਗੁਲਕੰਦ	ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ	
੮੨	ਜ਼ਮੀਰ	ਅਜ਼ੀਰਆਦਮ	ਗੁਲਰ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ	
੮੩	ਜ਼ਲਦ	ਪੇਸਤ	ਚਮੜਾ, ਖਲ, ਤੁਚਾ,	
੮੪	ਜ਼ੀਦ ਬੇਦਸਤਰ	ਅਸਨ ਬਚਕਨ	ਉਦ ਬਲਾਉ ਦੇ ਪਤਲੂ	
੮੫	ਜ਼ੀਤਨਾ ਰੂਮੀ	ਗੋਸ਼ਾਦ	ਪਖਨ ਭੇਦ	
੮੬	ਜ਼ੀਜ਼	ਚਹਾਰ ਮਗਜ਼	ਅਖਰੇਟ	
੮੭	ਜ਼ੀਜ਼ ਬੁਆ	ਜ਼ੀਜ਼ ਬੁਆ	ਜਾਇਫਲ	
੮੮	ਜ਼ੀਜ਼ ਅਲਕੈ	.	ਮੈਨਫਲ	
੮੯	ਜ਼ੀਜ਼ ਲਮਾਸਲ	ਤਤੂਰਾ	ਧਤੂਰਾ	
੯੦	ਜ਼ਹਾਦਿ	.	ਦਿੱਗੀ	
੯੧	ਹੇ ਦੀ ਰਦੀਫ ਚਲੀ			
੯੨	ਹਜ਼	ਸ਼ੁਤਰਖਾਰ	ਜਵਾਸਾਂ ਬੁਟੀ ਹੈ	
੯੩	ਹਬੁਆਲਾਸ	ਤੁਖਮਮੋਰਦ	ਮੌਜ਼ਿਓ ਬੀਜ	

੧੪

ਹਬਲੁਬਾਨ ੯੪

ਖੁਜਾ ਨਕਲ

ਬਕਾਇਨ ਮਹਾਨਿਮ

੧੫

ਹਬਲੁਸਮੁਨੈ

ਕਿਰਮ ਸੁਬ ਤਾਬ

ਚੋਰੋਜੀ

੧੬

ਹੱਬਾ ਹਿਬ

ਹੂਬਰ

ਬਹਿਕ ਜਗਨੀ

੧੭

ਹੂਬਾਰ

ਮੁਸਕ ਗਾਜੀ

ਚਰਜ਼ਯ ਵਡੀ ਕੁਕੜੀ

੧੮

ਹਬੁਲਬਕਰ

ਸੋਨੀਜ਼ ਸਿਆਹਦਨ

ਮਟਰ ਅੰਨ

੧੯

ਹਬੁਲਅਸਦਦ

ਤੁਖਮ ਬੇਦ ਅੰਜੀਰ

ਕੱਲੋਜੀ ਵ ਮੁੰਗਰੀਲਾ

੨੦

ਹਬੁਲਖਰੂਹ

ਅਨਾਰ ਦਾਨ

ਹਿਰੋ ਤੂ ਬੂਦਾ

੨੧

ਹਬੁਲਰਮਾਨ

ਦਾਨ ਮੁਵੀਜ਼

ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਮ ਹੈ

੨੨

ਹਬੁਲਜੁਬੈਬ

ਬੀਹ ਦਾਨ

ਮੁਨੱਕ

੨੩

ਹਬੁਲਸਫਰਜਲ

ਤੁਖਮ ਬੇਦ ਅੰਜੀਰ

ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਮ

੨੪

ਹਬੁਲਸਲਾਤੇਨ

ਤੁਖਮ ਕਾਜ

ਜਮਾਲੋਗੋਟਾ

੨੫

ਹਬੁਲਸੋਨੈਬਰ

ਤੁਖਮ ਪੰਬਾ ਦਾਨ

ਬੋਨੋਲਾ, ਵਕੋਵੇ

੨੬

ਹਬੁਲਕਤਨ

ਤੁਖਮ ਕਦੂ

ਕਦੂ ਦੇ ਬੀਜ

੨੭

ਹਬੁਲਕਰਾਹ

ਮਿਰਚਈ, ਕਾਲਾਦਾਨ

ਮਿਰਚਈ, ਕਾਲਾਦਾਨ

੨੮

ਹਬੁਲਨੀਲ

ਸੀਭਾਲੂ ਦੇ ਬੀਜ

ਸੀਭਾਲੂ ਦੇ ਬੀਜ

੨੯

ਹਬੁਲਨਫਨਦ

ਬਲਾਦ

ਭਿਲਾਵੇ

੩੦

ਹਬੁਲਕਲਬ

ਮਾਸ ਹਿੰਦੀ

ਕੁਲਬ

੩੧

ਹਬੁਲਫਹਿਮ

ਸੀਗ ਜਰਾਹਤ

ਸਰਕੋਲਾ

੩੨

ਹਬੁਲਕਲਤ

ਚਮਕ ਪਥੋਰ

ਚਮਕ ਪਥੋਰ

੩੩

ਹਜੁਰਲਅੰਰਾਬੀ

ਚੰਦਕਾਂਤ

ਚੰਦਕਾਂਤ

੩੪

ਹਜੁਰਲਅਕਨਤੀ

-

ਚੰਦਕਾਂਤ

੩੫

ਹਜੁਰਲਕਮਰ

-

ਚੰਦਕਾਂਤ

੧੫	ਹਜ਼ਰਲਮਾਹਕ		ਕਸਵਟੀਦਾ ਪਬਰ
੧੬	ਹਬੁਲਰਸਾਦ		ਸਰਸੇ
੧੭	ਹਜ਼ਰਲਆਸੇਬ	ਸੰਗ ਯਸਮ	ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪਬਰ
੧੮	ਹਜ਼ਰਲਯਹੂਦ	ਸੰਗ ਜਹੂਦ	ਪਬਰ ਬੇਰ
੧੯	ਹਜ਼ਰਲੁਨਾਰ	ਸੰਗ ਰਕਮਖ	ਪ੍ਰਸਿੱਧ
੨੦	ਹਦਾਤੁਹ	ਗਲੀਦਿਜ	ਚੀਲ ਪੰਖੀ
੨੧	ਹਦੀਦ	ਆਹਨ	ਲੋਹਾ
੨੨	ਹਦਕ	ਬਾਦੀਜਨਦਸਤੀ	ਪੁਠਕੀਡ ਵਰੀਗੰਨੀ
੨੩	ਹਰਬਾ	ਆਫਤਬਪ੍ਰਸਤ	ਗਰਗਰ
੨੪	ਹੁਰਫ	ਕੁਖਮਸਪਦਿਨ	ਹਾਲਮ
੨੫	ਹੁਰਫਅਬੇਜ	ਅਸਫੰਦਨਸੁਫੇਦ	ਚਿੰਟੀ ਸਰਸੇ
੨੬	ਹਰਮਲ	ਅਸਪਦਿਸੇਖਤਨੀ	ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਬੂਟੀ
੨੭	ਹਜ਼ਾਰ	ਦੀਨਾਰ ਰਵਯਾ	ਗੋਡਾ ਬੂਟੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ
੨੮	ਹਸਕ	ਖਰਖਸਕ	ਗੋਖਰੂ ਭਖੜਾ
੨੯	ਹਸਤਾ	ਸੰਗਰੇਜਾ	ਕੀਕਰ
੩੦	ਹਸਰਮ	ਗੀਰਾਹ	ਕਰੀਦਾਖ
੩੧	ਹਸੀਲਬਨਲ	ਹਸਨਲੁਬਾਹ	ਲੋਹਬਾਨ
੩੨	ਹਜ਼ਜ਼	ਹਲਲ	ਰਸੋਤ
੩੩	ਹਜ਼ਜ਼ਹਿੰਦੀ		ਰਸੋਤ
੩੪	ਹੁਲਬਾ	ਸਮਲੀਜ	ਖੋਬੀ
੩੫	ਹਲਤੀਤ	ਅੰਗਜ਼ ਅੰਗੋਜ਼	ਹਿੰਗ
੩੬	ਹਲਜ਼ੁਨ	ਸਫੈਦੀਮਹਰਾ	ਕੀਡਾ, ਸਿੱਖ

ਅਰਬੀ

ਫ਼ਾਰਸੀ

ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ

੧੬	ਹਮਾ ਹਮ ੩੭	.	ਕਲਗਾ
੧੫	ਹਮਰ ਅਹਿਲੀ	ਖਰ ਉਲਾਗ	ਗਯਾ ਯਾ ਖੋਤਾ
੩੯	ਹਮਾਜ਼	ਤੁਰਸਾ	ਚੋਕਾ
੪੦	ਹਮਾਰਲ ਫ਼ਹਿਸ਼	ਗੋਰ ਖਰ	ਸ਼ੰਗਲੀ ਖੋਤਾ
੪੧	ਹਮਾਮ	ਕਬੂਤਰ	ਕਬੂਤਰ
੪੨	ਹਮੱਸ	ਨੁਖਵ	ਚਨੈ ਵੋ ਛੋਲੇ
੪੩	ਹਿਨ	ਹਿਨ	ਖਹਿੰਦੀ
੪੪	ਹਿਨ ਅਲ ਗੋਲ	ਹਰਜੋਆ	ਰਤਨ ਜੋਤ
੪੫	ਹਿਵ ਕੋਤੇ	ਅੰਦੋਹ ਕੋ ਕੋ	ਬਿਸਖ ਪਰ
੪੬	ਹਿਨ ਤਹ	ਗੀਦਮ	ਗੋਹੂ ਕਣਕ
੪੭	ਹਿਨ ਜਲ	ਖਰਪਜ਼ ਤਲਖ	ਇੰਦਰਾਇਨ, ਤੁਮਾ,
੪੮	ਹਈਆ	ਮਾਰ	ਸਰਪ
੪੯	ਹੀਅਲ ਅਲਮ	ਹਮੇਸਾ ਬਹਾਰ	ਸਦਾ ਬਹਾਰ

ਖੇ ਵੀ ਰਵੀਫ ਰਲੀ

੫੦	ਖਬਾਜ਼ੀ	ਨਾਨ ਕਲਾਗ	.
੫੧	ਖਬਜ਼	ਨਾਨ	ਰੋਈ
੫੨	ਖਬਸਲ ਹਦੀਦ	ਰੀਮ ਆਹੜ	ਲੋਹ ਕੀਟ ਵਾਸ਼ਰਨ
੫੩	ਖਬਾਹ	ਖਾਕਸੀ	ਖੂਬਕਲਾਂ ਕੁਰਲੀ
੫੪	ਖਹਾ ਤੋਨ	ਜਗਾਜ਼	ਕੇਰੂਆ
੫੫	ਖਰਬਕ ਅਸਦਦ	.	ਕਦਕੀ
੫੬	ਖਰਦਲ	.	ਰਾਈ
੫੭	ਖਰਬਕ ਅਬੈਜ਼	.	ਬੈਤਸ

ਖਸੀਅਲ ਸਾਲਬ

ਸਾਲਬ ਮਿਸਰੀ

ਮਿਸਰ ਦੇ ਸਾਲਬ

ਖੁਰਾਮ

ਬੇਦ ਅੰਜੀਰ

ਇਰੀਡ ਬੂਟਾ

ਖੁਜ਼ੁਫ

ਸਫਲ

ਠੀਕਰੀ

ਖਸਖਸ ਅਬੈਜ

ਕੋਕਨਾਰ

ਪੇਸ਼ਤ ਦੇ ਰੋੜੇ

ਖਸੀਅਲਾਇਲ

ਠਾਯਾ ਬੁਜ਼ ਕੋਹੀ

ਪਹਾੜੀ ਬਕਰੇ ਦੇ ਪਤਾਣੂ

ਖਤਫ

ਪਰਸਤੋਕ

ਸਲਾਰ ਪੀਖੀ

ਖਤਮੀ 16411

ਖੈਰੂ

ਗੁਲਖੇਰਾ

ਖਫਾਸ

ਸਬ ਪਰਾਹ

ਚਸਾਗੀ ਦੜ ਪੀਖੀ

ਖੁਲਿ

ਸਿਰਕਾ

ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ

ਖਲਾਫ

ਬੇਦ ਸਾਦਾ

ਬੇਚ ਦੀ ਲਕੜੀ

ਖਲਾਫਲ ਸਖੀ

ਬੇਦ ਮੁਸਕ

ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ

ਖਲਦ

ਮੁਸਕ ਕੋਰ

ਛੱਛੂ ਦਰ

ਖਲਰ

ਖਟਰ ਕਾ ਬਲੀ

ਖਮਰ

ਸ਼ਰਾਬ ਅੰਗੂਰ

ਦਾਖ ਮਦ

ਖੰਦਰੋਸ

ਜ਼ਰਾਇਖਕਾ

ਜੁਆਰ ਅੰਨ ਹੈ

ਖਨਜੀਰ

ਖੁਕ ਵ ਰਾਹਾਜ਼

ਬ੍ਰਾਹ ਵ ਜੂਰ

ਖੂਖ

ਸਫ ਠਾਲੂ

ਮਾੜੂ

ਖੁਲੀਜਾ

ਕੁਲੀਜਨ, ਪਲ ਜੜ

ਖਿਆਰ ਸੰਬਰ

ਖਿਆਰ ਸੰਬਰ

ਅਖਲ ਠਾਸ

ਖੀਰੀ

ਗੁਲ ਸਬੋ

ਪ੍ਰਸਿਧ ਫੂਲ ਹੈ

ਖਰਦਲ ਦੈਕ

ਜੁਰਗੀਨ ਮੁਰਗ

ਕੁਕੜ ਬਿਠ

ਖਮਾਰ

ਖੀਰਾ ਫਲ ਹੈ

ਜ਼ੁਲ ਦੀ ਹਦੀਫ਼ ਚਲੀ

ਸ਼ਬਾਬ	ਮਗਸ	ਮਖੀ
ਜ਼ਬਲ	ਕਚਕੜਾ	ਕਚਕੜਾ
ਜ਼ੁਹੁੱ		ਜ਼ੁਵਾਰ ਅੰਨ
ਜ਼ਹਬ	ਜਰ ਵ ਤਿਲ	ਜੋਨਾ , ਕੰਚਨ
ਜ਼ਇਬ	ਗਰਗ	ਬਾਪਿਆਂ ਬਹੇੜੀਆਂ

ਹੇ ਦੀ ਹਦੀਫ਼ ਚਲੀ

ਰਾਜ਼ਿਅਨਜ	ਰਾਜ਼ਿਅਨਾ	ਜੰਫ
ਰਵੰਦ	ਰੇਵੰਦ	ਰੇਵੰਦ ਚੀਨੀ
ਰੁਬਲਸੁਸਕਲ	ਅਸਰਾਇਮਹਕ	ਮੁਲੋਰੀ ਦਾ ਸਤ
ਰਖਮਾ	ਮੁਰਦਾਰਖੋਰ	ਗਿੱਧ ਪੰਥੀ
ਰਮਾਦ	ਖਕਸਤਰ	ਰਾਖ ਯਾ ਸੁਆਹ
ਰੁਮਨਹਲਵ	ਅਨਾਰਸੀਰੀ	ਮਿਠਾ ਅਨਾਰ
ਰੁਮਨਮਜ਼	ਅਨਾਰਸੰਖੁਜ਼	ਬਦਨਾ ਅਨਾਰ
ਰੁਮਨਹਮਜ਼	ਅਨਾਰ ਤੁਰਸ	ਖਟਾ ਅਨਾਰ
ਰਾਲ	ਰੇਗ	ਬਾਲੂ ਰੇਤ
ਰੂਸ	ਕੱਲਹ	ਮਗਜ ਪਸੂ ਦ
ਰੂਬੀਆ	ਮਾਹੀ ਸੰਗ	ਝੇਂਗਾ ਮਛਲੀ
ਰੂਸਖਤਜ਼	ਰੂਈ ਸੁਖਤਾ	ਮਸੇ ਸੇਖਤਾ <small>ਯਾਨੇ ਤਾਝ ਤੁਸਮ</small>
ਰਈਆ	ਸੁਸ	ਫਿਫਰ

ਜ਼ੇ ਦੀ ਹਦੀਫ਼ ਚਲੀ

ਜ਼ਜਅਖਜਰ	ਜ਼ਜ ਸਬਜ਼	ਹੀਰ ਕਸੀਸ
---------	----------	----------

ਅਰਬੀ

ਫਰਾਂਸੀ

ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ

੨੦	ਜ਼ਾਜ ਅਜ਼ਫਰ	ਜ਼ਾਜ ਜ਼ਰਦ	ਕਸੀਸ
੨੧	ਜ਼ਾਜ ਅਲਾਜ਼ਕ	ਜ਼ਾਜ ਕਫਲਗਾਨ	ਰਮਰ ਕਸ
੨੨	ਜ਼ਬਾਰ	.	ਮੁਸਕ ਬਿਲਾਈ
੨੩	ਜ਼ਬਦ	ਮਸਕ - ਵੇਗਾਨਤ	ਮਖਨ
੨੪	ਜ਼ਬੀਬ	ਮੁਵੀਜ਼	ਮੁਨੱਕ
੨੫	ਜ਼ਜਾਜ	ਆਬਰੀਨ	ਜ਼ੀਸ਼
੨੬	.	ਜ਼ਰਾਵਿਦ ਤਵੇਲ	ਜ਼ਰਾਵਿਦ ਲੀਮੀ
੨੭	ਜ਼ਰਾਵਿਦ ਮਦਹਰ	ਜ਼ਰਾਵਿਦ ਗਿਰਦ	ਜ਼ਰਾਵਿਦ ਗੋਲ
੨੮	ਜ਼ਰਨਕ	.	ਬਹਮੀ ਬੂਟੀ
੨੯	ਜ਼ਰੀਬਾਰ	.	ਨਰ ਕਬੂਰ
੩੦	ਜ਼ਰਾਫ	ਅਜ਼ਰਗਾਰਿਫ - ਪਲੀਗ	ਚਿੜ ਵ ਤੀਦੂਆ
੩੧	ਜ਼ਰਨੀਖ ਅਸਫਕ	.	ਹੜਤਾਲ ਵਰਕੀਆ
੩੨	ਜ਼ਰਨੀਖ	.	ਮਨਸਲ - ਹੜਤਾਲ ਭੇਰ
੩੩	ਜ਼ਾਰਾਨ	ਲਰਕੀ ਮਾਸ	ਕੇਸਰ
੩੪	ਜ਼ਬਦੁਲਬਹਿਰ	ਕਫ ਦਰੀਆ	ਸਮੁੰਦਰ ਝਰਾ
੩੫	ਜ਼ਮੁਰਦ	ਜ਼ਮੁਰਦ	ਪੀਨ
੩੬	ਜ਼ੀਜਾਰ	ਜ਼ੀਗਾਰ	ਜ਼ੀਗਾਲ
੩੭	ਜ਼ੀਜਬੀਲ	-	ਜ਼ੀਡ
੩੮	ਜ਼ੀਜਫਰ	ਜ਼ੀਗਫ	ਜ਼ੀਗਰ
੩੯	ਜ਼ੀਬਕ	ਜ਼ੀਸਨ ਅਜ਼ਦ	ਜ਼ੀਸਨ ਦਾ ਫੁਲ
੪੦	ਜ਼ੀਬੁਰ	ਕਲੇਜ਼	ਭੁਟਰ
੪੧	ਜ਼ੀਬਕ	ਜ਼ੀਮਾਬ	ਪਾਰ

੪੨
੪੩
੪੪
੪੫
੪੬
੪੭
੪੮
੪੯
੫੦
੫੧
੫੨
੫੩
੫੪
੫੫
੫੬
੫੭
੫੮
੫੯
੬੦
੬੧
੬੨

ਜੁਥਾਇਲੁ ਬਹਰਿ
ਜੈਤੂਨ
ਜੈਤ
ਜਿਫ ਤਰੁਤਿਬ
ਜਾਜ਼
ਜਾਮਅਬਰਜ
ਜਦਾਬ ਵਠੀਜਨ
ਜਿਦਰ
ਜਰਤਨ ਨੈਹਰੀ
ਜਤਰਾਤੀ ਪੁਤਸ
ਜਦਕੂਫੀ
ਜਕਬੀਨਜ
ਜਕਰ
ਜਕਰਆਲਾਸ
ਜਲਾਹਲ ਹੱਯ
ਜਰੁਰ ਜਲ
ਜਫਹ ਫਤ
ਜਕਮੂਨੀਆ

ਰੋਗਨ ਜੈਤੂਨ
ਜਕੂਮ
ਰਲਪਾਸ
ਸਪਿਸਤਨ
ਸਦਾਬ
ਕਨਾਰ
ਖਰਚੀਗ
ਸਰੂ
ਮੁਸਕ ਜਮੀਨ
ਸਕਬੀਨਾ
ਸਕਰ
ਖਰਕ
ਪੋਸਤ ਮਾਰ
ਬੀਵਆਬੀ
ਸੀਗ ਪੁਸਤ
ਮਹਮੂਦ

ਟਿਡੀ ਬਿਰ
ਕਊ
ਕਊ ਦਾ ਤੇਲ
ਗਲ
ਬੋਹਰ
ਤੇਜਪਾਤ ਵ ਪਤਰ
ਛਿਪਕਲੀ, ਕਿਰਲੀ
ਲਸੂੜੀਆ
ਸਾੜੀ ਵ ਤਿਤਲੀ
ਬੋਰ ਫਲ
ਕੈਕੜ
ਸਰੂ ਪ੍ਰਸਿਧ ਬਿੱਛੋੜੇ
ਜਲ ਕੁੰਡੀ ਬੂਟੀ
ਮੋਝਾ ਜ ਮੁਝਾ
ਕੁੰਦਲ
ਖੰਡ ਵ ਸਕਰ ਤਰੀ
ਮਾਰਾ
ਸਰਪ ਦੀ ਕੁੰਜ
ਬੀਹ ਪ੍ਰਸਿਧ ਤੇ
ਕਛੂ ਕੁੰਮਾ
ਗੋਂਦ ਦਾ ਭੇਦ ਹੈ॥

ਸ਼ੀਨ ਦੀ ਰਦੀਫ ਰਲੀ॥

ਅਰਬੀ

ਫ਼ਾਰਸੀ

ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ

੨੨	ਸਲਵੀ (੬੩)	X	ਲਵਾ ਪਵੀਦਾ ਤੀਵਰੋ
੨੩	ਸਲੇਖਕੁਰਫ	X	ਤਜ਼ ਬੁਰੇਦਾ ਛਿਲੜੇ
੨੪	ਸਮਾਕ	X	ਤਿਤਕੀਕ, ਖਟੇਮਸਰ
੨੫	ਸਮਾਨੀ	X	ਬਰੇਰ
੨੬	ਸੁੰਮਲਫਾਰ	ਮਰਗਮੂਸ	ਸੁੰਮਲਖਾਰ ਸੀਖੀਆ
੨੭	ਸਿਸਮ	ਕੁੰਜਦ	ਤਿਲ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ
੨੮	ਸਮਕ	ਮਾਹੀ	ਮਛਲੀ
੨੯	ਸੁਮਨ	ਰੋਗਨ	ਪਿਉ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ
੩੦	ਸੁਨਾਇਮਕੀ	.	ਮਹਾਰ
੩੧	ਸੁੰਬਲਲਤੀਬ	.	ਬਲਛੜ, ਜਟਮਾਸੀ
੩੨	ਸੁਫਰ	ਗੁਰਬ	ਬਿਲੀ
੩੩	ਸੁਰੰਜ	.	ਬਰਬਰੀ, ਬਨਸਿਪਾੜ

ਵਰੇ ਸ਼ੀਨ ਦੀ ਰਵੀਫ ਰਲੀ

੩੪	ਸ਼ਾਤਲ	ਰੋਸ਼ਨਕ	ਸ਼ਾਕਬਲ
੩੫	ਸ਼ਾਰਫ	X	ਬਿਧਾਰਾ ਜੜ੍ਹ ਹੈ ਤਿੰਦੀ ਵਰਗੀ
੩੬	ਸ਼ਾਹਸਫਰਮ	ਸ਼ਾਹਸ਼ੇਰਮ	ਤੁਲਸੀ ਹੈ
੩੭	ਸ਼ਾਹਤਰਜ	ਸ਼ਾਹਤਰ	ਪਿਤਪਾਪੜਾ
੩੮	ਸ਼ਾਖਲ	ਦਸਮਰ	ਹਰਹਰ ਅੰਨ ਭੋਰ
੩੯	ਸ਼ਿਸ਼ਮਾਨੀ	ਜ਼ਾਕਸੁਫੈਦ	ਫਟਕੜੀ
੪੦	ਸ਼ੁਤ	ਸੂਤ ਵ ਸੂਦ	ਸੂਆ ਤੋਤਾ
੪੧	ਸ਼ਿਹਮ	ਪਈਆ	ਰਰਬੀ
੪੨	ਸ਼ਿਮਰ	ਮੁਏ	ਵਾਲ

੨੩
੧੫

੨੪ ਸ਼ਿਅਰਲਅਰਜ਼	ਪ੍ਰਸ਼ਿਆਉਸ਼ਾ	ਕਾਲੀ ਛਾਂਟ
੨੫ ਸ਼ਈਰ	ਜ਼ੋ	ਜ਼ੁਊ ਅੰਨ ਹੈ
੨੬ ਸ਼ਕਾਕਲਮਿਸਰੀ	ਗਜ਼ ਰੋਸ਼ਨੀ	ਸ਼ਤਾਲੀ ਦੁਧਾਲੀ
੨੭ ਸੁਫਤੋਨਅਕਬੀ	ਬੋਤੇਮਾਰ	ਬਗਲਾ
੨੮ ਸ਼ੀਤਰਜ਼ਹਿੰਦੀ	ਬੋਖ ਬਰਿੰਦਾਹ	ਚਿਤਾ ਬੂਟੀ ਹੈ
੨੯ ਸ਼ਮਾਅ	ਮੋਮ	ਮੋਮ

ਸੁਆਦ ਦੀ ਰਵੀਫ ਚਲੀ

੩੦ ਸ਼ਿਬਰਸਕੂਤੀ	ਦੇਲੂਆ	ਕਾਲਾ ਸੁਹਾਗਾ
੩੧ ਸ਼ਦਫ	ਸ਼	ਸ਼ਿਪ ਯਾ ਸ਼ਿਪੀਆ
੩੨ ਸ਼ਮਗਅਰਬੀ	ਅਰਦ, ਮੁਗੀਲਾ	ਕਿਕਰ ਦਾ ਹੁੰਦ
੩੩ ਸ਼ੀਦਲਅਬੈਜ਼	ਸ਼ੀਦਲ ਸ਼ਫੈਦ	ਚਿਟ ਚੰਦਨ
੩੪ ਸ਼ੀਦਲਅਹਮਰ	ਸ਼ੀਦਲ ਸੁਰਖ	ਰਕਤ ਚੰਦਨ

ਜੁਆਦ ਦੀ ਰਵੀਫ ਚਲੀ ॥

੩੫ ਜ਼ਨ	ਗੋਸਪੰਦ	ਭੇਡ ਪ੍ਰਸ਼ਿਧ ਹੈ
੩੬ ਜ਼ਬ	ਸ਼ੋਸਮਾਰ	ਗੋਹ, ਸਰਪਭੇਦ ਹੈ
੩੭ ਜ਼ਬ ਗਰਜ਼ਾ	ਕਫਤਾਰ	ਬਿਜੂ ਵਾ ਚਾਰਖ
੩੮ ਜ਼ਰਾਅ	ਪਿਸ਼ਤਾਨ	ਚੂਚੀ, ਮੀਮੇ, ਬਨ,
੩੯ ਜ਼ਫਦਾਅ	ਵਜਾਅ	ਮੰਡਕ, ਰੋਠ

ਤੁਇ ਦੀ ਰਵੀਫ ਚਲੀ ॥

੧੦੦ ਤਬਾਸ਼ੀਰਸੁਫੈਦ	.	ਬੀਸ਼ਲੇਚਨ, ਤਬਾਖੀਰ
੧ ਤੁਹਲਬ	ਜ਼ੁਗਰਾਬਾਹ	ਸ਼ਾਲ ਵਾ ਕਾਹੀ
੨ ਤਿਹਾਲ	ਸਪਰਜ਼	ਤਿਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਿਧ ਹੈ ॥

ਅਰਬੀ

ਫਾਰਸੀ

ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ

੨੪
੨੫
੨੬
੨੭

ਤੁਰਫਾ (੩)
ਤੁਲਕ
ਤੈਨ
ਤੈਨ ਮਗਰਹ
ਤੈਹੂਜ

ਕਜ਼
ਅਬਰਕ
ਖਕ
ਗੁਲਸੁਰਖਿਸ਼ੀ
ਤੈਹੂ

ਝਾਉ ਬੂਟੀ
ਅਭਰਕ, ਗਗਨ
ਮਿਟੀ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ
ਗੋਰੂ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ
ਲਵ ਬਦੇਰੇ ਜੈਸਾ ਹੈ॥

ਮੈਂ ਦੀ ਰਈਫ ਚਲੀ॥

੨੮
੨੯
੩੦
੩੧
੩੨
੩੩
੩੪
੩੫
੩੬
੩੭
੩੮
੩੯
੪੦
੪੧
੪੨
੪੩

ਅਕਰਕਰਾ
ਅਜ਼
ਅਜੈਨ
ਅਦਸ
ਅਰਕ
ਅਰਕਲਸਕਰ
ਅਸਲਲਤਹਲ
ਅਸਫੂਰ
ਅਸਬ
ਉਜਮ
ਅਫਸ
ਅਲਕ
ਉਨਬਵਲੈਤੀ
ਅੰਬ
ਅੰਬਲਸਾਲਬ
ਅੰਦਲੀਬ

ਫੀਲਦੇਵਾਨ
ਖਮੀਰ
ਨਿਸਕਮਰਚੋਕ
ਖੁਈ
ਅੰਗੀਨਿਸਹਿਦ
ਜਰਦੇ ਰੋਬਾ
ਕੇਜਸਕ
ਪੈ
ਇਸਤਖਵਾਨ
ਮਾਜੂ
ਜਲਵ ਦੇਵਰਾ
ਸੀਲਨ ਸੀਲਨ
ਅੰਗੂਰ
ਰੂਬਾਹਤਰਬਕ
ਹਜਾਰਦਾਸਤਾਨ

ਅਕਰਕਰਾ
ਹਾਜੀ ਦਾ ਦੇਦ
ਮਾਵ
ਮਸਰ, ਅਨਿ ਹੈ
ਪਸੀਨ, ਮੁਕਕਾ
ਮੱਧ ਮਖੀਆ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾ
ਹਲਦੀ
ਚਿਕੀਆ ਵਗੇਰੀਆ
ਪਠੇ ਸਰੀਰ ਦੇ
ਹੱਡੀਆ
ਮਾਜੂ ਫਲ
ਜੋਕ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ
ਫਲਾਇਤੀ ਬੇਰ
ਦਖ, ਮੁਕਕਾ
ਮਕੋਇ ਬੂਟੀ
ਬੁਲਬੁਲ ਪੰਖੀ ਹੈ

੨੪
੨੫
੨੬
੨੭
੨੮
੨੯
੩੦
੩੧
੩੨
੩੩
੩੪
੩੫
੩੬
੩੭
੩੮
੩੯
੪੦
੪੧

ਅਨਕਬੂਤ	ਕਾਤਨ, ਦੇਈਆ	ਮਕੜੀ
ਉਦ		ਅਗਰ ਚੰਦਨ
ਉਦ ਬਲਸਾਂ	ਰੋਬ ਬਲਿਸਾਂ	ਅਗਰ ਦੀਲਕੜੀ
ਅੰਨਲਦੀਕ	ਰਸਮ ਖਰੋਸ	ਪੁੰਪੀ ਰਤਕ
ਅੰਨ	ਰਸਮ	ਆਂਖ ਯਾ ਨੇੜ
ਉਦਲੁਅਤਾਸ		ਨਕਛਿਕਨੀ ਬੂਟੀ
ਅੰਨਾਫੂਰ	ਕੰਜਸਕ	ਚਿੜੀ ਪੰਥੀ
ਅਫਸ	ਮਾਜੂ	ਮਾਜੂ ਫਲ

ਗੈਨ ਦੀ ਰਦੀਫ ਚਲੀ॥

ਗਾਰਾਬ	ਕਲਾਰਾ	ਕਾਂ ਕਉਆਂ
ਗਹੀਲਜਹੂਰ	ਸਰੇਸ	ਸਰੇਸ ਪੁਸਿਧ ਤੇ
ਗਾਜਾਲ	ਆਹੂ ਬਰਾਹ	ਮਿਰਗ, ਹਰਨ
ਗਿਨਕ		ਖਟਮਲ

ਫੇ ਦੀ ਰਦੀਫ ਚਲੀ॥

ਫਾਰ, ਫਜਿਉਲਤੀ	ਫਖਤੈ ਕੂਕੂ	ਪਿੰਡਕ, ਪੁੰਪੀ
ਫਜਲ	ਮੁਸ	ਰੂਹਾ ਪੁਸਿਧ ਤੇ
ਫਿਰਾਖ	ਤੁਰਬ	ਮੂਲੀ
ਫਰਸ	ਚੂਜਾ	ਕੁਕੜੀ ਦਾ ਬਚਾ
ਫਸਤਕ	ਅਸਪ	ਅਸੂ, ਬਾਜ, ਤੇ, ਘੋੜਾ
ਫਸਾਫਿਸ	ਪਿਸਤ	ਪਿਸਤ ਮੇਵ ਤੇ
ਫਜਾਹ	ਸਰਖਕ, ਜਾਸ ਵਾ ਸਬਗਜ, ਸਮ ਤੇ	ਖਟਮਲ
	ਸੀਮ	ਰੁੱਪ, ਚਾਂਦੀ

ਅਰਸੀ

ਯਰਸੀ

ਠਿਈ ਯ ਪੰਜਾਬੀ

੨੬
੨੭
੪੪੫
੪੬
੪੭
੪੮
੪੯
੫੦
੫੧
੫੨
੫੩
੫੪
੫੫
੫੬
੫੭
੫੮
੫੯
੬੦
੬੧
੬੨
੬੩
੬੪
੪੬੫

ਫਤਰ ^{੪੪੪}
ਫਰੀਜ਼ਮੁਸਕ
ਫਿਲਾਫਿਲ
ਫਿਲਾਫਿਲਮੁਸਾ
ਫਿਲਾਫਿਲਮੁਸੈ
ਫਿਲਾਫਿਲਮੁਸੈ
ਫੁਤਲਸਬਰਾ
ਫੋਰਨਜਨਹਿਰੀ
ਫਹਦ
ਫੀਲ
ਫਰਕੁਲਹਮੁਸ
ਫੋਰੋਜ਼
ਕਾਤਲਲਕਲਬ
ਕਾਕਲਕਬਾਰ
ਕਾਕਲ ਸਗਾਰ
ਕਨਸਾ
ਕਸਾ
ਕਸਦ
ਕਰਤਸ
ਕਰਦ
ਕਦੀਦ
ਕਿਰਦ

ਸਮਾਰੋਗ
ਪਕੰਗਮੁਸਕ
ਪਿਲਪਿਲਗਿਰ
ਪਿਲਪਿਲਸਫੈਦ
ਪਿਲਪਿਲਗਦ
ਰੋਨਸ
ਪੁਦਨ
ਪੀਲ
X
ਪੈਰੋਜ਼ਾਹ
- ਕਾਫ ਵੀ ਥੀ ਫਿ ਸੁਰੁ
X
ਹੇਲ ਕਲਾਨ
ਹੇਲਖੁਰਦ
ਸੰਗਦਨ
ਖਿਆਰ ਦਰਾਜ
ਬਾਦਰੀਗ ਖਿਆਰ
ਕਾਰਾਜ ਮਿਸਰੀ
ਕਿਨ
ਗੋਸਤ ਖੁਸਕ
ਬੁਜਨਾ

ਫੇਨ ਫਤਰ
ਰਾਮ ਤੁਲਸੀ
ਗੋਲ ਮਿਰਚ, ਮਿਰਚ
ਪਿਪਲਾ ਮੂਲ
ਚਿਟੀ ਮਿਰਚ
ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ
ਮਜੀਠ
ਪੁਦਨ ਪੁਸਿਧ
ਚਿੱਤ ਪਸੁ
ਹਾਈ, ਕੰਚਰ, ਗਜ
ਕਬੂਤ ਦ ਬਚਾ
ਪੰਨ
ਕੁਚਲਾ
ਵਡੀ ਏਲਾਇਚੀ
ਗੁਜਰਾਤੀ ਏਲਾਇਚੀ
ਪਥਰੀ
ਕਕੜੀ, ਤਰ
ਖੀਰ ਫਲ
ਕਾਗਤ
ਕਲਗਾ
ਸੁਕਾ ਮਾਸ
ਬਾਂਦਰ

੬੧
੬੨
੬੩
੬੪
੬੫
੬੬
੬੭
੬੮
੬੯
੭੦
੭੧
੭੨
੭੩
੭੪
੭੫
੭੬
੭੭
੭੮
੭੯
੮੦
੮੧
੮੨
੮੩
੮੪
੮੫
੮੬
੮੭

ਕਬਜ਼
ਕਰਜ਼
ਕਰਫਤੁਲਦਾਰੀ
ਕਰੂਅਲਮਰ
ਕਰਨਅਲਾਇਲ
ਕਰਨਲਬਕਰ
ਕਰਨਲਬਹਰਦ
ਕਰਨਫਲ
ਕਸਤ
ਕਸਰ
ਕਸਰਅਤਰਜ
ਕਸਰਲਬੈਜ਼
ਕਜਾਅ
ਕਤ
ਕਤਾਫ
ਕਤਫਵਸਮਕ
ਕਤਨ
ਕਸਬਲਸਕਰ
ਕਸਬਲਜੀਰਾਹ
ਕਲੀ ਸਬਲਅਸ
ਕੰਬਵਵਰਕਲ
ਕੰਬੀਲ

ਕਬਕ
ਬੀਬੋਲ
ਚੋਬਦਾਰਚੀਨੀ
ਕਦੁ ਤਲਖ
ਸਾਖਗੋਜਨ
ਸਾਖਸੋਰਵਗਾਉ
ਕਹਿਰਬਾ
ਮੇਖਕ
ਕੋਸਨਦ
ਪੋਸਤ
ਪੋਸਤ ਤਰਨਜ
ਪੋਸਤ ਤੁਖਮਖੂਰ
ਸਗਆਬੀ
ਸੀਗਖੋਰ
ਸੀਮੋਸਾ
ਸਰਮਕ
ਪਿਥਾਂ
ਨੈਸਕਰ
ਨੈਨੀਹਾਦਨੀ
ਕਲੀਆ
ਬੀਗਵਕੰਬ
ਕੰਬੀਲਾਇ

ਚਕੋਰ
ਕਿਕਰ
ਤਜ ਲਕੜੀ
ਕੌੜੀ ਤੁੰਬੀ
ਬਾਰਾਂ ਸਿੰਗਾ
ਗਾਇ ਬੈਲ ਦੇ ਸਿੰਗਾ
ਕਪੂਰ
ਲੋਗ
ਕੁਰ ਲਕੜੀ
ਤੁਰ, ਛਿਲ,
ਬਿਜੋਰੇ ਦਾ ਛਿਲੜ
ਛਿਲ ਕੁਕੜ ਦੇ ਆਂਡੇ ਦੀ
ਉਦ ਬਲਾਉ
ਲਵਾ ਜਾਨਵਰ
ਪਕਵਨ ਪ੍ਰਸਿਧ
ਬਾਬੂ ਦਾ ਸਾਗ
ਰੂਈ, ਕਪਾਸ
ਇਖ, ਕਮਾਦ, ਗੰਨੇ,
ਚਿਰਾਇਤਾ
ਸਜੀ
ਭੰਗ, ਸੁਖਾ
ਕਮੀਲਾ

੨੮
੧੯

ਕਿੰਨ
ਕੀਕਰ

ਬਾਰਜੂ
ਲਾਲ ਸ਼ਾਤਰੀ

ਗੀਦਾ ਬਰੋਜ਼
ਦੁਹੁਨਾ ਵਰਾਲ

ਛੋਟੇ ਕਾਫ ਦੀ ਰਦੀ ਫਚਲੀ

੬੦
੬੧
੬੨
੬੩
੬੪
੬੫
੬੬
੬੭
੬੮
੬੯
੭੦
੭੧
੭੨
੭੩
੭੪
੭੫
੭੬
੭੭
੭੮
੭੯
੮੦

ਕਾਕਨਜ਼
ਕਸ਼ਾਖ਼ਾ
ਕਸ਼ਦ
ਕਸ਼ਰੀਅਤ
ਕਤਾਨ
ਕਤੀਰਾ
ਕਰਾਜ਼
ਕੁਰਾਅ
ਕਰਿਸ਼
ਕਰਫਸ
ਕਰਕੇ
ਕਰਮ
ਕਜ਼ਬਰਾ
ਕਸ਼ੁਸੀ
ਕਲਬ
ਕਿਲਾਸ਼

ਕਾਕਨਾ ਅਰੁਸ
ਪਸਪਰਦਾ
ਕਾਤੁ
-
ਜ਼ਿਗਰ
ਗੋਗਿਰਦ
-
ਕੋਨ ਵਾ ਜ਼ਦਲ
ਗੀਦਨਾ
ਪਾਰਾ
ਸ਼ਕਨਬਾ
ਕਰਫਸ਼
ਕਰਗਦਨ
ਕੁਲੀਗ
ਨਕਵਰਜ਼
ਕਸ਼ਨੀਜ਼
ਬਰਸ਼
ਸਰਾ
ਮਾਹਕ
ਗਚਕਾਨ

ਰਾਜਪੂਤਕ ਬਨਪੂਤਕ
ਕੱਬ ਵ ਖੈਰਬੂਟਾ
ਕਬਾਬ ਚੀਨੀ
ਕਲੇਜ਼ਾ
ਗੀਧਕ
ਅਲਸੀ ਵਾ ਤੁਲਸੀ
ਕਤੀਰਾ ਗੁੰਦ
ਗੀਦਨਾ
ਖਰਾਉੜੇ ਵ ਪੈਰੋਗੋਡੇਤਕ
ਚਿਜ਼ੜੀ
ਅਜ਼ਮੋਦਾ
ਗੈਂਡਾ ਪਸ਼ੂ
ਕੁੰਜ ਪੰਖੀ
ਦਾਖ ਦੀ ਵੇਲ
ਧਨੀਆ
ਅਕਾਸ਼ ਬੇਲ
ਕੁੱਤੀ ਕੁੱਤਾ
ਚੂਨ
ਮਹੂਆ

੨੯
੧੧

੫੦੮
੯
੧੦
੧੧
੧੨

ਕਲੀਆ	ਗੁਰਦਾ	ਗੁਰਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਜੇੜ
ਕਮਾਤਾਹ	ਸਮਾਲੂ	ਕੁੰਭੀ ਬੁਟੀ
ਕਮਸਰੀ	ਅਮਰੂਦ	ਨਾਜਪਤੀ
ਕਮੂਨ	ਜੀਰਾ	ਜੀਰਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ
ਕੁੰਦਸ	ਬੇਖਗਾਜਰਨ	ਨਕਛਿਕਨੀ

ਲਾਖ ਦੀ ਰਦੀਠ ਰਲੀ)

੧੩
੧੪
੧੫
੧੬
੧੭
੧੮
੧੯
੨੦
੨੧
੨੨
੨੩
੨੪
੨੫
੨੬
੨੭
੫੨੮

ਲਬਲਾਸੁ ਸਗੀਰ	X	ਇਸਕਖੇਰ
ਲਬਲਾਬਕਬੀਰ	X	ਰਾਂਦਨੀ ਬੇਲ
ਲਬਨ	ਸੀਰ	ਦੁਧ
ਲਬਨਲਤਨ	ਸੀਰਖਰ	ਗਾਧੀਕ ਦੁੱਧ
ਲਬਨਲਮਸਰ	ਸੀਰ ਸੇਰ	ਸੇਰਨੀ ਦਾ ਦੁੱਧ
ਲਬਨਲਬਕਰ	ਸੀਰ ਗਾਉ	ਗਾਉ ਦਾ ਦੁੱਧ
ਲਬਨਲਹਮਜ਼	ਮਾਸਤ	ਦਹੀਯਾ ਦਧੀ
ਲਬਨਜਾਮੂਸ	ਸੀਰ ਗਾਉਮੈਸ	ਮਾਝਾਂ ਦੁੱਧ
ਲਬਨਲਖਫਸ	ਸੀਰ ਸਪਰਾਹ	ਰਮਗਿਦੜ ਦਾ ਦੁੱਧ
ਲਬਨਲਖਜੀਰ	ਸੀਰ ਖੁਕ	ਸੂਰੀ ਦਾ ਦੁੱਧ
ਲਬਨਲਜਨ	ਸੀਰ ਮੈਸਗੋਸਪਿਰ	ਭੇਡ ਦਾ ਦੁੱਧ
ਲਬਨਲਫੀਲ	ਸੀਰ ਫੀਲ	ਹੱਥਨੀ ਦਾ ਦੁੱਧ
ਲਬਨਲਲਫਹ	ਸੀਰ ਬੁਤਰ	ਊਠਨੀ ਦਾ ਦੁੱਧ
ਲਬਨਲਮਜਰ	ਸੀਰ ਬੁਜ	ਬਕਰੀ ਦਾ ਦੁੱਧ
ਲਬਨਲਨਿਸਾਂ	ਸੀਰ ਜਨਨ	ਇਸਤੀ ਦਾ ਦੁੱਧ
ਲਹਮ	ਗੋਸਤ	ਮਾਸ

ਅਰਬੀ

ਫਾਰਸੀ

ਸਿੰਧੀ ਯਾ ਪੰਜਾਬੀ

੩੦
੫੩੦
੩੧
੩੨
੩੩
੩੪
੩੫
੩੬
੩੭
੩੮
੩੯
੪੦
੪੧

ਲਿਸ਼ਾਨ
ਲਿਸ਼ਾਨਲਸੂਰ
ਲਿਸ਼ਾਨਲਹਮਲ
ਲਿਸ਼ਾਨਲਅਸ਼ਾ
ਲੁਮਾਬਵਰੀਕ
ਲਾਲ
ਲੁਫਤ ਸਲਜਮ
ਲੁਕ
ਲੇਮੂ
ਲੁਲੂ
ਲੁਜਲ ਹਲਫ
ਲੁਜਲਮਰ

ਜੁਬਾਨ
ਗਾਉ ਜੁਬਾਨ
ਬਾਰਤੰਗ
ਜੁਬਾਨ ਕੀਜਿਸਕ
ਆਬ ਦਹਾਨ
X
ਸਲਗਮ
ਲੁਕ
ਲੇਬੀਆ
ਲੇਮੂ
ਮੁਰਵਾਰੀਦ ਨਾਸ਼
ਬਾਦਮਸੀਰੀ
ਬਾਦਮਤਲਖ

ਜੀਭਿਯਾ ਜਿਹਬਾ
ਸ਼ਿਖੋਲੀਵਾ ਕਾ ਜੁਬਾਨ
ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਬੂਟੀ ਹੈ
ਇਹੋ ਜੈ ਪ੍ਰਸਿੱਧ
ਬੁੱਕ ਵ ਲਾਲਾ ਵ ਮਹਿਦਾ
ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੱਥਰ ਹੈ
ਠਿਪਰ, ਭੋਸਰ, ਗੋਗਲੂ
ਲਾਖ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ
ਹਰਵਾ ਅੰਨ ਪ੍ਰਸਿੱਧ
ਜਿੰਬੂ ਫਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧ
ਅਨਾਵਿਧ ਮੋਤੀ
ਮਿਠੇ ਬਦਾਮ
ਕੌੜੇ ਬਦਾਮ

ਮੀਮ ਦੀ ਰਈਫ ਰਲੀਗ

੪੨
੪੩
੪੪
੪੫
੪੬
੪੭
੪੮
੪੯
੫੦

ਮਾਏ
ਮਾਇਲਦਰਦ
ਮਾਰਮਾਹੀਜ
ਮਾਲਸ
ਮਾਸਵਮਜ
ਮਾਰਗਵਾਮਗਰ
ਮਾਲਕਲਜਰੀ
ਮੁਜਖ

ਆਬ
ਗੁਲਾਬ
ਮਾਰਮਾਹੀ
ਅਲਮਾਸ
ਬਨੇਮਾਸ
ਬੁਜਵ ਮੈਸ
ਬੋਤੇਮਾਰਫਮਾਹੀ
ਗੁਲਪੁਸਨਸਰ

ਪਾਨੀ ਵ ਜਲ
ਗੁਲਾਬਦਾਅਰਕ
ਮਛੀ ਵ ਨਾਮ
ਹੀਰਾ
ਮੂੰਗ
ਬਕਰੀ ਵ ਬਕਰਾ
ਬਗਲਾ
ਕਲਗਾ

ਅਰਬੀ

ਫਾਰਸੀ

੫੫੧ ਮੁਹਖ	ਮਗਜ਼ ਇਬੁਖਲ	ਗੁੱਦਾ ਹਠੀਆਂਦਾ
੫੫੨ ਮੁਖੀਜ਼	ਰੋਗ	ਛਾਛ ਯਾ ਲੱਸੀ
੫੩ ਮੁਰ	x	ਬੋਲ ਗੁੰਦ ਤੇਰ
੫੪ ਮੁਰਾਰਾ	ਜੁਹਿਰਾ ਤਲਖ	ਪਿੱਤ
੫੫ ਮੁਰਾਰਾ ਤੁਲਅਬੁ	ਜੁਹਿਰਾ ਸੀਰ	ਬਾਘਕਾ ਪਿੱਤ
੫੬ ਮੁਰਾਰਾ ਤੁਲਅਨਬ	ਜੁਹਿਰਾ ਖਰੋਗੋਸ	ਸਸੇ ਕਾ ਪਿੱਤ
੫੭ ਮੁਰਾਰਾ ਤੁਲਅਫਈ	x	ਸਰਖ ਕਾ ਪਿੱਤ
x	ਮੁਰਾਰਾਏ ਬੁਮ	ਉਲੂ ਕਾ ਪਿੱਤ
੫੮ ਮੁਰਾਰਾ ਤੁਲਅਸਰ	ਜੁਹਿਰਾ ਕੀਜੋਸਕ	ਚਿੜੀ ਦਾ ਪਿੱਤ
੬੦ ਮੁਰਜਾਨ	ਮਰਜਾਨ	ਮੁੰਗੇ ਕੀ ਗੁਲੀ
੬੧ ਮੁਰਜੀਜੋਸ	ਮੁਰਜੀਗੋਸ	ਦੋਨਾ ਮਰੂਆ ਫਲ ਹੈ
੬੨ ਮੁਰੱਗਾਰਾ	x	ਦੁਬ ਘਾਹ ਭੇਰ
੬੩ ਮੁਰਗਾਰੀ	ਮਰਗਾਰ	ਬਕਰੇ ਦੀ ਛੱਤ
੬੪ ਮੁਰਕਸੀਸਾ	x	ਸੋਨ ਮਖੀ
੬੫ ਮੁਰੁੰਦ	ਮੁਰਦਸਕ	ਕਨੋਠ
੬੬ ਮਿਸਕ	ਮੁਸਕ	ਕਸਤੂਰੀ
੬੭ ਮੁਸਮੁਸ	ਜਰਦਾਲੂ	ਖੁਰਮਾਨੀ
੬੮ ਮੁਗਾਰਾ	ਗਿਲ ਸਿਰਖ	ਗੋਰੂ ਮਾਟੀ ਭੇਰ
੬੯ ਮੁਕੱਲ	ਬੁਏਜਹੂ ਦਾਨ	ਗੁੱਗਲ
੭੦ ਮਲਹ	ਨਿਮਕ	ਲੂਣ
੭੧ ਮਲਹ ਇੰਦਾਨੀ	ਨਿਮਕ ਸੰਗ ਬੋਲੋ	ਨਿਮਕ ਲਾਰੀ ਗੀ
੫੭੨ ਮਲਹ ਅਸਦ	ਨਿਮਕ ਸਿਮਹਾਈ	ਕਾਲਾ ਲੂਣ

ਅਰਬੀ

ਫ਼ਾਰਸੀ

੩੨
੪੧
੪੨
੪੩
੪੪
੪੫
੪੬
੪੭
੪੮
੪੯
੫੦
੫੧
੫੨
੫੩
੫੪
੫੫
੫੬
੫੭
੫੮
੫੯
੬੦
੬੧
੬੨
੬੩

ਮਲਹ ਸਾਭਰ	ਨਿਮਕ ਸਾਭਰ	ਸਾਂਭਰ ਲੂਣ
ਮਲਹ ਅਲਮਰ	ਨਿਮਕ ਤਲਖ	ਪਾਦਾਲੂਣ
ਮਲਹ ਹਿੰਦੀ	X	ਸ਼ੇਧਾਂ ਲੂਣ
ਸੋਰ ਵਤਲਹ	X	ਕੇਲਾ ਫਲ ਪ੍ਰਸਿਧ
ਮਾਇ ਕਾ ਵੀ	ਅਰਕ ਕੇ ਵੜ	ਕੇ ਵੜ
ਮਾਇਲ ਅੰਬ	ਸਬਜ ਮਤ ਬੂਖ	ਮਕੋ ਦਾ ਪਾਨੀ
ਨੂਨ ਕੀ ਰਦੀ ਫ ਰਲੀ ॥		
ਨਾਰਜੀਲ	ਨਾਰਗੀਲ	ਨਰੇਲ, ਖੋਪਾ, ਗਾਰੀ
X	ਨਾਰ ਮੁਸਕ	ਨਾਗਕੇਸਰ
ਨਾਰਜੀਲ ਬਹਿਰੀ	ਨਾਰਗੀਲ ਦੁਆਈ	ਦੁਆਈ ਨਰੇਲ
ਨਾਰੀੜ	ਨਾਰੀਗ	ਕਰਨ
X	ਨਾਨਖਾਹ	ਅਜ਼ਦੈਵ
X	ਨਬਤ ਸੁਫੈਦ	ਮਿਸਰੀ
ਨਖਾਲਾ	ਸਬੂਸ	ਛਾ ਵ ਬਰਾ ਕਫਕ ਦਾ
ਨਸਰੀਨ	ਗੁਲ ਮੁਸਕੀਨ	ਸੇਵਰੀ ਦਾ ਫੁਲ
ਨੁਰਾਹ ਫਕਲਸ	ਆਹਕ	ਚੁਨਾ
ਨਹਾਸ	ਮਸ	ਤੈਬਾ
ਨਹਲ	ਖੁਗਸ ਅਸਲ	ਸ਼ਹਿਦ ਕੀ ਮੱਖੀ
ਨਸਰ ਤਾਇਰ	ਕਰਗਸ	ਗੱਧਾ
ਨਫਰ	ਚਕਾ ਵਕ	ਨਸਨੇਲਾ
ਨਮਰ	ਪਲੀਗ	ਤੈਦਵ
ਨਮਲ	ਮੋਰਰਾ	ਗੀਵਟੀ, ਕੀੜੀਆਂ

੩੩
੫੫

ਨੀਲਜ਼	ਨੀਲਹ	ਨੀਲ
ਨੀਲੋਫਰ	ਨੀਲੋਫਰ	ਕਵੀਆ
X	ਨੌਸ਼ਾਦਰ ਪੁਸ਼ਿਧ	ਨੌਸ਼ਾਦਰ ਪੁਸ਼ਿਧ
ਨਸ਼ਾਰ	ਨਸ਼ਾਸਤਾ	ਨਸ਼ਾਸਤਾ ਪੁਸ਼ਿਧ

ਵਾਉ ਦੀ ਰਦੀਫ ਚਲੀ

ਵਜ਼	ਅਗਰ ਤੁਰਕੀ	ਬਰ ਪੁਸ਼ਿਧ
ਵਰਦ ਅਹਮਰ	ਗੁਲਸ਼ੁਰਖ ਫਰਸੀ	ਗੁਲਾਬ ਦਾ ਫੁਲ
ਵਰਦ ਨੀਲੋਫਰ	ਗੁਲ ਨੀਲੋਫਰ	ਕਵਾਆਂ ਦੇ ਫੁਲ
X	ਵਰਕ ਨੁਕਰਾ	ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਵਰਕ
ਵਰਕ ਜਹਬ	ਵਰਕ ਰਿਲਾ	ਸੋਨੇ ਦੇ ਵਰਕ
ਵਦਾਅ	ਕੋਸ਼ਮਾਹੀ	ਘੋਗ ਪੁਸ਼ਿਧ
ਵਰਲ	ਬਜ਼ ਮਰਾ	ਗੋਹ, ਸਰਪ ਭੇਦ,
ਵਸਜ਼	ਚਰਕ	ਮੇਲ

ੳ ਦੀ ਰਦੀਫ ਚਲੀ

ਹਿੰਦਬਾ	ਕਾਸ਼ਨੀ	ਕਾਸ਼ਨੀ
ਹਵਾ	ਬਾਦ	ਵਾਉ ਵਾ ਖਵਵ
ਹੈਵਨ ਵ ਮਸਬੁਲ	ਮਾਰ ਰੋਸ਼ਾ	ਨਾਕਰਵਨ

ਯੇ ਦੀ ਰਦੀਫ ਚਲੀ

ਯਾਸਮੀਨ	+	ਚੰਬੇਲੀ
ਯਰਬੂਅ	ਮੁਸ਼ ਵਸਤੇ	ਜੰਗਲੀ ਰੂਹ
ਯੁਜ਼	ਚੀਤਾ	ਚਿੱਤਾ ਸਿਕਾਰੀ ਜਾਨਵਰ
ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਏ ਨਾਮ ਦਵਾਈ ਦੇ॥		

੩੪
੫੫

ਅਬ ਉਨ ਦਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਨ ਹਾ ਜਿਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਉਤੇ
ਹੀ ਹਕੀਮ ਲੋਕ ਨੁਸਖਾ ਸਮਝਦੇ ਹੋਨ ਅਰ ਬਿਨ ਖਾਨੇ
ਕੇ ਫਾਇਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹੋਨ ਅਰ ਹਕੀਮ ਬੋਲਦੇ ਹੋਨ
ਅਕਾਲ - ਸੋੜ ਨੂੰ ਖਾਜ਼ਾਨ ਟਾਲੀ - ਆਪਣੀ ਚਸ਼ੀ ਦਾ
ਖਾਰਦੇ ਸਬਬ ਸਰੀਰ ਦੇ ਮਾਸ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹੋਨ ॥

ਚਿਹਨਾਂ ਦਵਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਏਹ ਹੋਨ ॥ ਜੰਗਾਰ, ਅਤਰੂਤ ਯਾ
ਨੇ ਲਾਈ, ਨਿਮਕ, ਅਸਨਾਨ ਯਾ ਕੋਰੋਕ, ਸਿਧੂਰ, ਸਿਪੀ
ਸੜੀ ਹੋਈ, ਤੁਤੀਆ, ਮੁਰਦਾ ਸੰਗ, ਤਾਬਾ ਰੂਨ, ਨੂਰ ॥
ਜਾਜ਼ਬ (੨) ਖਿਚਨ ਟਾਲੀ - ਗਰਮੀ ਟਪਤਰੀ ਦੇ

ਸਬਬ ਖਿਲਤ ਯਾ ਰਤੂ ਬਤ ਨੂੰ ਆਪਨੇ ਪਾਸੇ ਵਲ ਯਾ ਪਿਠੇ
ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਪਾਸੇ ਖਿਚ ਲਿਆਵਦੀ ਹੈ ॥ ਜੈਸੇ

ਉਦ ਬਲ ਉਕੇ ਪਤਾਲੂ ਕਹੀਏ ਜੁਦ ਬੇਦ ਸਤਰ, ਮਾਮੀ
ਸਾ ਔਰ ਬਾਜੀ ਚੀਜ ਕਵੀ ਜਾਜ਼ਬ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਸੀ ਕੋ ਅੰਦ
ਰੋ ਕਢਕੇ ਖਿਚ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕੋੜੀ - ਯਾ ਪੈਰੇ ਦਾ ਗੋਸ਼

॥ ਜਾਲੀ (੩) ਜਿਲਾ ਕਰਨੇ ਟਾਲੀ (ਅ.) ਲਿਸਕਾ
ਦੇ ਟਵਾਲੀ ਯਾ ਸਾਫ ਕਰਨ ਟਾਲੀ ॥ ਪਿਠੇ ਤੇ ਭਾਵੇ ਜੈ
ਰੂ ਦੇ ਥਾਂ ਉਤੇ ਜੈ ਲੇਸਲੀਆਂ ਚੀਜਾਂ ਛਿਲਕੇ ਸਾਫ ਕਰਦੀ ਹੈ.

ਜੈਸੇ - ਲਾਈ - ਸਹਿਤ, ਸੋਰਾ, ਨਿਮਕ, ਮਿਸਰੀ, ਹੜਤਲ
ਜੁਫਤ, ਬਲਸਾਂ ਕੇ ਬੀਸ, ਅਦਹੇਰਾ, ਬਨ ਫਸਾ ਦੀ ਜੜ,
ਯਨੇ ਈਰਸਾ ਆਦਿ ॥

(੪) ਜਮਦ - ਜਮਾ ਦੇ ਨ ਟਾਲੀ - ਪਤਲੀਆਂ ਖਿਲ
ਤਾਂ ਨੂੰ ਗੜੀਆ, ਦ ਸਖਤ, ਦ ਸੰਕੋਚ ਦੇਦੀ ਹੈ ॥

ਜੈਸੇ-ਮੇਮ, ਕਹਿਰਬਾ, ਕਤੀਰਾ, ਨਿਸਾਸਤਾ, ਗੇਰੂ ੩੫
 ਮੁਲਤਨੀ ਮਿਟੀ, ਸਮਰਾ ਅਰਬੀ ਯਨੇ ਕਤੀਰਾ ਗੁੰਦਾ।
 ਹਲਕ ਵਾ ਹਲਕ (੫) ਵਾਲ ਉਤਾਰਨ ਵਾਲੀ॥
 ਵਾਲ ਨੂੰ ਸੁਸਤ ਕਰਕੇ ਉਖੜਦੀ ਯ ਉਖੜਨ ਵਾਲੇ
 ਕਰ ਵਿੰਦੀ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਤੇ ਜੈਤੇ ਜ ਬੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ॥
 ਜੈਸੇ - ਨੂਰ, ਹੜਤਾਲ, ਚੂਨ, ਜਫੇਦਾ, ਰਾਖ ਆਦਿਕ॥
 ਹਕਾਕ ਵਾ ਮੁਹਲਕ - ਖਰਕ ਕਹੀਏ ਬੈਰ ਕਰਨ ਵਾ
 ਲੀ - ਤੇਜੀ ਵ ਗਰਮੀ ਦੇ ਸੁਬਬ ਗਾੜੀਆ ਖਿਲਤਾ ਨੂੰ
 ਮੁਸਾਮਾ ਵਲ ਖਿਚਕੇ ਅਰੋ ਰੋਥਾ ਦੇ ਕੇ ਖਰਕ ਉਤਪਤਿ
 ਕਰਤੀ ਹੈ॥ ਉਟੰਗਨ, ਜਲ ਪੀਪਲ, ਤਸਪਤੀਆਂ ਘਾਂ
 ਸ, ਮੁਸਕ ਦਨੇ ਦੇ ਪਤੇ, ਖੈਰੀ ਕੇ ਪਤੇ, ਭਿੰਡੀ ਕੇ ਪਤੇ,
 ਆਦਿਕ॥

(੭) ਖਾਤਮ - ਪੁਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ, ਜਖਮ ਨੂੰ ਭਰਕੇ ਅਰ
 ਆਖਣੀ ਖੁਸ਼ਕੀ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ਕ ਕਰਕੇ ਉਤੇ ਖਰੀਤ ਬੰਨ
 ਦੇ ਵੀ ਹੈ॥ ਜੈਸੇ ਅਨਜਰੂਤ ਯਨੇ ਲਾਈ, ਧੋਤਾ ਹੋਇ
 ਆ ਚੂਨ, ਤੂਤੀਆ, ਏਲੂਆ, ਸਿਪੀ ਸੜੀ ਹੋਈ, ਛ
 ਡੀਲਾ, ਪੀ ਕੁਵਾਰ, ਇਤ ਆਦਿਕ॥

ਵਾਬਕ (੮) ਚਿਪਕਨੇ ਵਾਲੀ, ਲੇਸ ਦੇ ਸੁਬਬ ਹਥ ਨਾ
 ਲ ਚਿਬੜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਦਬਕ ਯਨੇ ਮੁਵੇਜ਼ ਕ ਅਸਲੀ
 ਸਰੋਜ, ਲਾਖ ਇਤ ਆਦਿਕ॥

ਵਾਫਿਆ ਖੁਮਾਰ॥ ਅਮਲ ਨੂੰ ਹਵਾ ਚਿਨ ਵਾਲੀ॥ ਆ
 ਪਵੀ ਸੁਗੰਧ ਤਾ ਦੇ ਜੋਰ ਨਾਲ ਨਸਾ ਉਤਾਰਦੀ ਹੈ॥ ਜੈਸੇ

੩੬
੫੫

ਗੁਲਾਬ ਦਾ ਫੁਲ ਸੁੰਘਨ, ਖਟਾ ਅਨਾਰ, ਨਿੰਬੂ ਦਾ ਰਸ,
ਅਰਕ ਗੁਲਾਬ, ਖੰਡ ਦਾ ਸਰਬਤ ਇਤਿਆਦਿਕ॥

(੯੦)

ਰਾਇਸ - ਲੋਟਾ ਦੇ ਨੇੜ ਵਾਲੀ ਮੁਕਾਬਲ ਜਾ ਜ਼ਬ ਕੇ ਪੈ॥
ਕਵਜ ਦੀ ਤਾਕਤ ਕਰਕੇ ਅੰਰ ਸਰਦੀ ਦੇ ਪੱਤਲੀ ਅਤ
ਖਿਲਤਾ ਨੂੰ ਦੁਖੀ ਦੇ ਜੋੜ ਉਤੇ ਡਿਗਣ ਨ ਦੇਵੇ ਅਰ ਰੋਗੀ
ਜੋੜ ਨੂੰ ਬਚਾ ਕੇ ਰਖੇ॥ ਜੈਸੇ - ਮਕੇ, ਈਸਬ ਗੋਲ,
ਕਨਾਰ, ਛਾਲੀਆ, ਧਨੀਆ, ਖਤਮੀ, ਮਲਸ਼ੀ, ਲੁ
ਲਤਾਨੀ ਮਿਟੀ, ਗੋਰੂ, ਅਮਲਤਾਸ, ਇਤਿਆਦਿਕ.
ਆਸਰ (੯੧) ਨਚੋੜ ਨੇ ਵਾਲੀ, ਬਹੁਤੀ ਕਬਜ਼ੀ ਵ
ਕਸੈਲੇ ਪਨ ਦੇ ਸਬਬ ਜੋੜ ਨੂੰ ਮੀਟ ਦੀ ਅੰਰ ਪਤਲੀ ਰ
ਤੁਬਤ ਨੂੰ ਨਚੋੜ ਦੀ ਪੈ ਜੋਕਿ ਜੋੜ ਵਿਚ ਪੈ॥ ਜੈਸੇ -
ਇੰਮਲੀ ਕੀ ਚਟਨੀ, ਯਰੜ, ਆਂਵਲਾ, ਸਿੰਗੜੀ ਬਬੂ
ਲ ਕੀ ਅਰ ਅਨਾਰ ਦੇ ਛਿਲੜ ਅਰ ਅਨਾਰ ਦੇ ਛਿਲੜ
ਜਾਮਨ ਦੀ ਗਿਟਕ ਇਤਿਆਦਿਕ॥

ਗਾਂਜਾਲ (੯੨) ਧੋਦੇ ਨ ਵਾਲੀ॥ ਕਵਤ ਜਲ ਦੇ ਵਫਾ
ਲੀ ਦੇ ਕਾਰਣ ਰੋਗੀ ਜੋੜ ਨੂੰ ਧੋਦੇ ਦੀ ਪੈ ਉਸ ਦਾ ਪਤਲਾ
ਹੋਨ ਜਰੂਰੀ ਪੈ॥ ਜੈਸੇ ਕੋਸਾ ਜੇਹਾ ਪਾਣੀ, ਆਸੋ ਜੋ
ਮਾਇਲ ਅਸਲ ਯਾਨੇ ਸਹਿਤ ਪੋਲਿ ਮਾ ਹੋਇਆ ਪ
ਨੀ ਵਿਚ ਇਤਿਆਦਿਕ॥

ਕਾਤਲ (੯੩) ਮਾਰ ਦੇ ਨ ਵਾਲੀ - ਅਪਨੀ ਦੁਸਮਨੀ
ਤੇ ਸਿਦ ਦੇ ਕਾਰਣ ਸਰੀਰੀ ਤਾਕਤ ਗਵਕੇ ਇਕ ਵ
ਰਗੀ ਮਾਰ ਦਿੰਦੀ ਪੈ॥ ਜੈਸੇ ਅਫੀਮ ਅਫਰ ਬੁਸਨ

ਬੇਸ, ਸੀਖੀਆ, ਸਿਰੀਆ ਜਹਿਰ, ਹੀਰ, ਪਾਰ, ਸੇਰ ੩੨
ਦੀ ਮੁੱਛ ਦਾ ਵਾਲ, ਇਤਿਆਦਿਕ ॥

ਇਤਿਆਦਿਕ ਚੀਜ਼ਾ ਐਸੀਆਂ ਹੀ ਹੋਣ ॥

ਅਗੇ ਉਨ ਦਵਾਵਾ ਨਾਮ ਹੋ ਜਿਨਾ ਦੇ ਨਾਮ ਹਕੀਮਾਂ ਨੇ
ਰਖੇ ਹੋਨ ਅਰ ਹੋਰਨ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀ ਠਗਾਦਾ ॥

ਆਬਜ਼ਨ (੧) ਪਾਨੀ ਵਿਚ ਬੈਠਨਾ ॥ ਵਡੇ ਭਾਂਡੇ ਵਿ
ਚ ਜੋਸਾ ਦਾ ਕੋਸਾ ਜੋਹਾ ਦਵਾਵਾ ਦਾ ਪਾਕੇ ਬਿਠ ਉਦੇ ਹੋਨ
ਵਾਸਤੇ ਪਰੋ ਕੇ ॥

ਇਕਤਹਾਲ, ਸੁਰਮਾਲਾ ਵਨ - ਨਿਰ ਸੁਰਮਾ ਯਾ ਖਾ
ਰੀਕ ਦਵਾਵਾਂ ਪੀਸਕੇ ਨੇੜਾਂ ਵਿਚ ਪਾਵਨਾ ॥

ਇਨਕਬਾਬ (੩) ਭੁਪਾਰ ਯਾ ਹਵਾ ਨੂੰ ਲੈਣਾ ॥ ਚਾਦਰ
ਦੀ ਬੁਕਲ ਮਾਰਕੇ ਇਕ ਅੰਗ ਯਾ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਹਵਾ
ਨੂੰ ਦੇਨੀ ਯਾ ਭਾਫ ਦੇਨੀ ਗਰਮ ਦਵਾਵਾ ਦੇ ਕਾਫ਼ੇ ਨਾਲ ॥

ਬਖੋਰ (੪) ਪੂਛੀ ਦੇਨੀ ॥ ਦਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਗ ਉਤੇ ਪਾਕੇ
ਨਕ ਯਾ ਇਮਾਗ ਯਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅੰਗ ਉਤੇ ਪੁੰਆ ਯਾ
ਜੁਰੀਧੀ ਦੇਣੀ ॥

ਬਰੂਦ (੫) ਚੋਬਾ ਯਾ ਪੋਟਲੀ - ਠੰਢੀਆਂ ਦਵਾਵਾਂ
ਲੀਰ ਵਿਚ ਬੰਨਕੇ ਭੇਉਕੇ ਅੱਖਾਂ ਉਤੇ ਫੇਰਨਾ ॥

ਪਾਸੋਆ - ਪਾਸੋਧ ਹੈ ਕੋਸੇ ਜਿਹੇ ਕਾਫ਼ੇ ਨੂੰ ਗੋਰੀਆ ਤਕ
ਧੋਈ ਜਾਨ ਅਦ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਤਨਾ ॥

(੧) ਤਦਹੀਨ - ਡੇਲ ਦੀ ਮਾਲਸ ॥ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕਿਸੇ
ਅੰਗ ਉਤੇ ਡੇਲ ਲਾਕੇ ਮਲਨਾ ॥

(੮) ਤੁਲੀਕ - ਕੋਈ ਰੀਜ ਗਲ ਵਿਚਲ ਟਕਉਨੀ॥

(੯) ਤਮਰੀਖ - ਮਾਲਿਸ਼ - ਤੇਲ ਯੋ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦਵਾਈ ਪਤਲੀ ਕਿਸੇ ਅੰਗ ਯਾ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਮਲ ਦੇਨੀ॥

(੧੦) ਹੁਕੌਨ - ਅਮਲ ਲੋਣਾ - ਫੁਕਨੀ ਵਿਚ ਦਵਾ ਭਰਕੇ ਕਿਸੇ ਜੋਹੀ ਆਫ਼ਾ ਯਾ ਮਸਾਨ ਯਾ ਰਿਹਮ ਮੈਂ ਪਹੁੰਚਾਨ,

(੧੧) ਹਮੂਲ - ਰੋਗਾਈ ਯਾਂ ਲੀਰ ਦਵਾਨ ਲ ਭਰਕੇ ਰਖ ਨੀ॥ ਦਵਾਵਾਂ ਵਿਚ ਲੀਰ ਡਿਉਕੇ ਰਖਨੀ ਯਾ ਇਸ ਤਰੀ ਦੀ ਭੁਗਾ ਵਿਚ ਰਖਨੀ॥

(੧੨) ਜ਼ਰੂਰ, ਧੂੜਾ ਮਲਨ ਯਾ ਵੁਟਕੀ ਭਰਕੇ ਛਿਣਕ ਨਾ - ਜੁੱਕੀ ਦਵਾ ਬਾਰੀਕ ਪੀਸਕੇ ਜਖਮ ਉਤੇ ਯਾ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਵਾਲਾ ਉਤੇ ਛਿਣਕਨ, ਯਾ ਕਿਸੇ ਜੋੜ ਤੇ ਮਲਨ॥

(੧੩) ਸਚਿਤ, ਨੱਕ ਵਿਚ ਨਿਰੋੜਨ - ਦਵਾ ਦਾ ਪਾਣੀ ਯਾ ਤੇਲ ਨਕ ਵਿਚ ਖੁੰਦਾਂ ਪਾਵਣੀਆਂ॥

(੧੪) ਸਕੋਬ - ਧਾਰਨਾ ਠਹਿਰ ਠਹਿਰ ਕੇ, ਸੋਹਲ ਥਾਂ ਯਾ ਅੰਗ ਉਤੇ ਠਹਿਰ ਠਹਿਰ ਕੇ ਦਵਾ ਦਾ ਕਾੜਾ ਕੀਤਾ ਹੋ ਇਆ ਧਾਰ ਵਿਚ ਬੰਨਕੇ ਤਰੇੜਾ ਦੇਨਾ॥

(੧੫) ਸਨੂਨ - ਮੰਜਨ - ਪੀਠੀ ਹੋਈ ਦਵਾ ਦੀ ਦਾ ਉਤੇ ਮਲਨ ਨੂੰ ਸਨੂਨ ਆਖਦੇ ਹਨ॥

(੧੬) ਸਾਫ਼ - ਸਲਾਈ ਨਾਲ ਅੱਖੀ ਪਾਵਣਾ ਯਾ ਭੁ ਗ ਵਿਚ ਦੇਨਾ - ਦਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸਲਾਈ ਬਨਾ ਕੇ ਯਾ ਬਤੀ ਦਵਾਵਾਂ ਵਿਚ ਲਪੇਟ ਕੇ ਅੱਖ ਯਾ ਭੁਗ ਮੈਂ ਰਖੇ॥

(੧੭) ਸੁਦਲਾਇਤ ਰਾਫ਼ - ਲੱਤਾ ਬਾਹ ਬੰਨਣੀਆਂ॥

ਜੈਸੇ ਬਗਲ ਤੇ ਲੋਕੇ ਹਜ਼ਾਰੇ ਪੰਜੇ ਤਕ ਖਰਪੇ ਗੱਤੇ
ਲੋਕੇ ਪਦਾਂ ਤਕ ਪੁਟ ਕੇ ਬੰਨ ਦੇਨ ॥

੩੯
੫੧

(੧੮) ਸੁਮੁਖ- ਸੁੰਘਨਾ- ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਤਰਯ ਖੁਸ਼ਕ
ਸੁੰਘਨੀ ਜੈਸੇ ਅਤਰਯ ਮੁਸਕ ਆਦਿਕ ॥

(੧੯) ਜੁਮਾਦ- ਲੋਪ- ਤਰਯ ਗਾੜੀ ਪੀਸੀ ਹੋਈ
ਦਵਾ- ਸ਼ਰੀਰਯ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅੰਗ ਉਤੇ ਲੋਪ ਕਰੇ ॥

(੨੦) ਤਿਲਾ - ਪਤਲ ਲੋਪ- ਤਰ ਅਰ ਪਤਲੀ
ਦਵਾ ਸ਼ਰੀਰਯ ਕਿਸੇ ਅੰਗ ਉਤੇ ਲੋਪ ਕਰੇ ॥

(੨੧) ਅਤੂਸ- ਨਸਯ ਹਲਾਸ ਲੈਨ- ਛਿਕ ਲੈਲ
ਦੇ ਸਬਬ ਨਸਯ ਚ ਲੈਲੀ ॥

(੨੨) ਗਾਰਗਾਰ- ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਚੁਲੀਆ ਕਰਨੀਆਂ
ਦਵਾ ਕੋ ਜੋਸ਼ ਦਾ ਯ ਖਸਾਦਾ ਕੀ ਕੁਰਲੀਆ ਹਲ ਕਦਿ
ਚ ਫੇਰਨੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਵਿਮਾਗ ਦੀ ਸਫਾਈ ਹੈ ॥

(੨੩) ਫਤੀਲਾ- ਬੱਤੀ- ਕਪੜੇ ਦੀ ਬੁਲੀ ਹੋਈ ਬੱਤੀ
ਦਵਾ ਨਾਲ ਲਿਥੇੜਕੇ ਛੋਕ ਜੋੜ ਉਤੇ ਯ ਜੁਖਮ ਦੇ ਛੋਕ
ਵਿਚ ਰਖਕੇ ॥

(੨੪) ਫਰਜ਼ਾ - ਕਪੜਾ ਯ ਰੂਈ ਦਾ ਫੱਠਿਆ ॥
ਦਵਾਵਾਂ ਵਿਚਲੀਰ ਲਿਥੇੜਕੇ ਭਗ ਵਿਚ ਦੇਵੇ ॥

(੨੫) ਕਤੂਰ- ਦਪਕਨਾ- ਕੰਨ ਯ ਨੱਕ ਯ ਕਿਸੇ
ਹੋਰ ਅੰਗ ਦੇ ਛੋਕ ਵਿਚ ਤਰ ਦਵਾ ਦਪਕਨਾ ॥

(੨੬) ਕਾਜਲ- ਅੰਜਨ ਬਤੀ ਦਵਾ ਮੈਂ ਤਰ ਕਰਕੇ ਔਰ
ਇਸਕਾ ਕਾਜਲ ਕਰਕੇ ਅਖ ਮੈਲ ਗਾਉਨਾ ॥

੪੦
੨.

(੨੧) ਕੁਹਲ - ਸੁਰਮਾ - ਜੋ ਦਵਾਈ ਸਲਾਈ ਨਲ
ਅਖੀਆਂ ਵਿਚ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇ ॥

(੨੨) ਕਮਾਦ - ਸੈਕ - ਦਵਾ ਕੀ ਤਰਯ ਖੁਸ਼ਕ ਪ
ਟਲੀ ਸੇਯਾਇਟ ਸੇਯਾ ਪਥਰ ਸੇ ਸੈਕਨ ਕਿ ਸੇ ਜੋੜ
ਯਾ ਕਿ ਸੇ ਅੰਗ ਦੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਨੂੰ ॥

(੨੩) ਲਖਲਖ - ਪ੍ਰਸਿੱਧ ॥ ਪਤਲੀ ਦਵਾ ਖੁ
ਸੋਏ ਦਰ ਮੁਹੱਕਬ ਦਵਾ ਸੀਸੀ ਵਿਚ ਰਖਕੇ ਸੁੰਘ
ਨਾ ਇਸਕੇ ਲਖਲਖ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਨ ॥

(੨੪) ਲਤੂਖ - ਲੇਪ - ਵਿਚਲਾ ਮੇਲ ਲੇਪ ਜੋ ਸੇ ਜ
ਮਾਦ ਕੋਲੇ ਪਤਲਾ ਤੇ ਤਿਲਾ ਨਾਲੇ ਗਾੜਾ ਕੋਈ ਠਰ
ਦਵਾ ਦਾ ਲੇਪ ਕਰਨਾ ॥

ਮੁਗਲੀ - ਜੁਸਾਦਾ ਦਵਾਵਾ ਪਾਨੀ ਵਿਚ ਭੇਉਂਕੇ ਸਾ
ਰਜੇਸ ਕਰਕੇ ਪੀਨਾ ॥

(੨੫) ਮਜ਼ਮਜ਼ਾ - ਕੁਰਲੀਆ - ਕਿਸੇ ਤਰ ਦਵਾ ਯ
ਪਾਨੀ ਦੀਆਂ ਕੁਰਲੀਆਂ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਫੇਰਨੀਆਂ ॥

(੨੬) ਨਸੈਕ - ਸੂਕਨ - ਤਰ ਦਵਾ ਨਕ ਮੈ ਫਿਨ ਕਨੀ

(੨੭) ਨਰੂਲ - ਤੜੜਾ - ਤਰ ਤੋਕੋਸਾ ਜੁਸਾਦਾ ਦਵਾ
ਕਾਯਾ ਪਾਨੀ ਉਚੇ ਜੇ ਤਰੇੜਾ ਕਰਨਾ ॥

(੨੮) ਨਰੂਖ - ਦਵਾ ਖੁਸ਼ਕ ਨੜੇ ਨਾਲ ਨਕ ਮੈ ਫੂਕਨਾ

(੨੯) ਨਕੂਅ - ਖਿਸਾਦਾ ਦਵਾ ਨੂੰ ਰਾਤੀ ਭੇਉਂਕੇ ਸਾਰ ਕਰ
ਕੇ ਪੀਨਾ ਯਾ ਅਠ ਪਹਿਰਾ ਭੇਫਨਾ ॥

(੩੦) ਵਜੂਰ - ਦਵਾ ਸੁੰਘ ਮੈ ਪਾਉਨੀ ਤਰ ਦਵਾ ਨੂੰ ॥

ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਦੁਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਦਵਾਵਾਂ ਏਹ ਹੋਨ ॥

(੧) ਮੁਜ਼ਰਤ ਮੇਧ - ਮੇਧ ਯਨੇ ਮਾਮਾਸਮ ਨੂੰ ਦੁਖ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦਵਾਵਾਂ ਹੋਨ ॥ ਜੈਸੇ - ਤਿਲ, ਮਸਰ, ਮਾਸੂਜੇ, ਹਾਲੇ ਕੇ ਬੀਜ, ਆਲੂ ਬੁਖਾਰ ਸਿੱਠਾ - ਉਨਾ ਬੁਖਾਰੀ, ਕਸਮ, ਅਦਰਕ, ਕਸਰ, ਅੰਜੀਰ, ਸਾਫੀਸਾ, ਛੜੀਲ, ਕਚੇ ਅੰਗੂਰ, ਹਮਾਮਾ, ਪਨੀਰ, ਗਰਮ ਪਨੀ, ਗਰੂ ਦਾ ਪੀ, ਸੀਰੀਨੀ ਆਦਿਕ ॥

(੨) ਮੁਜ਼ਰਤ ਜਿਗਰ - ਜਿਗਰ ਯਨੇ ਰਕਤਾਸ਼ਾਮਕੇ ਦੁਖ ਦਾਇਕ ਹੋਨ, ਜਿਗਰ ਯਨੇ ਕਲੇਜਾ ਖਜੂਰ, ਅੰਜੀਰ, ਨਾਰੰਗੀ, ਸਿਰਕਾ, ਸਹਿਤ, ਹਰੜਕਾਲੀ, ਜਲਵੜੀ, ਠੰਢਾ ਪਨੀ, ਬਕਾਇਨ, ਕਾਇਫਲ ਇਤ ਆਦਿਕ ॥

(੩) ਮੁਜ਼ਰਤ ਅਸਨਨ ਵਲਿਸਾ - ਦੰਦਾਂ ਨੂੰ ਦੁਖ ਦਾਇਕ ਆ ਨੂੰ ਦੁਖ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦਵਾਵਾਂ ਏਹ ਹੋਨ, ਜੈਸੇ - ਦੁਧ - ਬਹੁਤ ਉਠਨੀ ਦਾ ਦੁਧ ॥ ਮੁਲੀ ਬਰਫ ਕਾ ਪਨੀ, ਖਟੀਆ ਚੀਜ਼ਾਂ ਚੋਕ ਤਤੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖਰੇ ਆ ਪੀਕੇ ਠੰਢਾ ਪਨੀ ਉੱਤੋ ਪੀਨਾ ਯਾ ਸੁਲੀਆਂ ਕ ਰਨੀਆਂ ਬਹੁਤ ਮਾੜੀਆਂ ਹੋਨ ॥

(੪) ਮੁਜ਼ਰਤ ਦਿਮਾਗ - ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਦੁਖ ਦਾਇਕ ਚੀਜ਼ ਏਹ ਹੋਨ - ਜੈਸੇ ਹਾਥ ਜੋੜੀ, ਹਿੰਗ, ਖਸਖਸ, ਆਲੂ ਬੁਖਾਰ, ਉਟਕਟਰ, ਕਾਬਲੀ ਹਰੜ, ਤੰਮਾਕੂ, ਸਰੇ, ਇਤ ਆਦਿਕ ਚੀਜ਼ ਹੋਨ ॥

ਮੁਜ਼ਰਤ ਰਯਾ - ਫਿਫਰੇ ਨੂੰ ਦੁਖ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਦਵਾਈ - ਜੈ

੪੨
੧੧

ਏਹ ਹੋਨ ॥ ਸੁਰੀਯ ਬਾਲਾ, ਗਿਲਬੀ ਕੇ ਬੀਜ, ਸਾਹਤ
ਰਾ, ਹਾਸਾ, ਪਹਾੜੀ ਪੂਦਨ, ਬਾਦਮਾਦੁਰਦ, ਬਨਫ
ਸਾ ਦੀ ਜੜ, ਸੰਗ ਅਤਾ ਤੀਸ ਵਿਤਾਇ ॥

(੫) ਮੁਸਹਲ ਸਫਰ - ਅਥਾਤ ਪਿੱਤਾ ਦੇ ਦਸਤੁਲਿ
ਅਠਿਵਾਲੀਆ ਜੇ ਏਹ ਹੋਨ ॥ ਖਿਲਤ ਬੋਟੀਆ ਤੇ
ਰਈ ਮੈਲ ਨੂੰ ਦਸਤਾ ਦੇ ਰਾਹ ਕਢਦੀਆ ਹੋਨ, ਜੇਏ
ਅਰਨਾੜੀਆ ਅਰ ਸੁਰੀਰ ਵੈ: ਅਵਿਰੇ ॥ ਜੈਜੈ-
ਅਲੂ ਬੁਖਾਰ, ਪੁਰਾਨੀ ਇੰਬਲੀ, ਪੀਲੀ ਹਰੜ,
ਬਨਫਸਾ ਦੇ ਫੁਲ, ਗੁਲਾਬ ਦੇ ਫੁਲ, ਜਰਨਾ ਦੇ ਪਤੇ,
ਤੁਰੰਜਬੀਨ, ਸੀਰਾਖਿਸਤ, ਅਕਸ ਬੇਲ, ਮੈਸਲ
ਤਸਦੀ ਫਲੀ, ਮਹਮੂਦਾ, ਪਿਤਪਾਪੜ, ਏਲੂਆ
ਇਸਕ ਪੇਚ, ਸੰਬਰਮ ਵਿਤਾਇ ॥

(੬) ਮੁਸਹਲਾਤ ਬਲਗਮ - ਅਥਾਤ ਬਲਗਮ ਦੇ
ਦਸਤੁਲਿਆਵਣ ਵਾਲੀ, ਜੇ ਏਹ ਹੋਨ, ਇੰਦਾਇਨ
ਕੇ ਪਰਦੇ, ਗਾਰੀਕੂਨ, ਨਸੇਤ ਸੁਫੈਦ, ਚਿਟੀ ਬਿੰਦੀ, ਸਪ
ਦ, ਨੀਲ ਦੇ ਬੀਜ, ਮਾਹੀ ਜਹਿਰ, ਯਾਨੇ ਪਿੱਤਾ ਮੱਛੀ ਦਾ
ਸੁੰਤ, ਹਿਰੰਬੂ ਦੀ ਗਿਰੀ, ਗੁਗਲ, ਹਿਰੰਬੂ ਦਾ ਤੇਲ, ਅੰ
ਮਲਤਸਦੀ ਫਲੀ, ਜਮਾਲ ਗੋਟਾ, ਕਰੇਲਾ, ਕਲੋਜੀ,
ਮਿਠੀਆ ਸੁਰੰਜ, ਰੇਵਦ ਚੀਨੀ, ਮਾਹੂਦਾਨ, ਬਿਸ
ਫਾਇਜ ਸਕਾਈ: —

(੭) ਮੁਸਹਲਾਤੁ ਸੀਦਾ - ਸੀਦਾ ਵੀ ਦਸਤੁਲਿਆਵਣ ਵ
ਲੀਆ - ਜੇ ਏਹ ਹੋਨ ॥ ਅਕਸ ਬੇਲ, ਬਾਲੀਗੂ, ਅੰ

ਵਲਾ, ਲਾਜਵਰਦ, ਧਾਰੂ, ਸੰਗਇਰਮਨੀ, ਕਾਬਲੀ
ਹਰੜ, ਕਾਲੀਹਰੜ, ਸਰਨਾਇਆਕੀ, ਬਿਸਠਾਇਲ
ਕਸੂਸ, ਗਾਬੀਕੂਕ, ਨੀਲ ਦੇ ਬੀਜ, ਰੇਵਦਖਤਾਈ
ਅਯਾਰਜ ਫੀਰਾਰਾ ॥

(੯) ਮੁਸਹਲਾਤੁ ਵਲਾਦਤ, ਜਲਦ ਵਜਾ ਹਮਲਕਰਾ
ਦੇਨੇ ਵਾਲੀ - ਬਦਤੀ ਕਬਜ਼ੇ ਹੋਨ ਦੇ ਕਾਰਣ ਬਾਲਕ ਨੂੰ
ਛੋਟੀ ਪੈਦਾ ਕਰਤੀ ਹੈ ॥ ਜੈਸੇ ਗੁਗਲ, ਤਜ, ਗੁਲ
ਅਨਾਰ, ਇੰਦਾਇਨਕਾ ਪਰਦਾ, ਨੀਲੋਫਰ ਦੀ ਜੜ, ਖੇਥੀ,
ਬਾਰਤੰਗਕਾ ਅਸਾਰ, ਕਾਲੀਖਸਖਾਸ, ਕਾਲ
ਤਾ ਤਰਕੀਆ ਹੋਆ - ਰਖਨ, ਦਾਲਰੀਨੀ ਖੁਆਉਨੀ,
ਮੂੰਗਾ ਸੁਜੀ ਰਾਨ ਮੇ ਬਾਧਨਾ ॥ ਰਮਕ ਪਥਰ ਖਬੇ ਹਥ
ਇਚ ਦੇਨਾ ॥

(੯) ਮੁਸਤਹੀ ਅਰਥ ਕੁਖ ਉਪਜਾਨੇ ਵਾਲੀ ਏਹ ਚਿਹ
ਦਵਾਵਾਂ ਹੋਨ ਜਿਨਾਂ ਦੇ ਵਰਤਨ ਨਾਲ ਕੁਖ ਲਗਤੀ ਹੈ
ਅਰਖਾਫ ਨੂੰ ਇਛਿਆ ਕਰਦੀ ਹੈ ॥ ਜੈਸੇ -
ਨਿੰਬੂ ਦਾ ਅਰਕ, ਤਰਨਜ ਦਾ ਛਿਲਕੂ, ਸਿਕੰਜ ਬੀਨ,
ਸਫਰਜਲੀ, ਸਿਰਕਾ, ਜਾਰਿਸਕ, ਪੇਸਤ ਨਿੰਬੂ ਦਾ
ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ, ਸਾਂਭਰ ਨਿਮਕ, ਮਸਤਹੀ, ਖੁਲੀ
ਜਾ ਯਾਨੇ ਕਲੇਜਨ, ਰੰਢ ਪਾਨੀ, ਛੋਟੀ ਇਲਾਇਚੀ
ਉਠਨੀ ਦਾ ਦੂਧ ॥

(੧੦) ਮਸਦਾਅ - ਸਿਰ ਪੀੜ ਉਪਜਾਨੇ ਵਾਲੀ ॥ ਬੜੇ
ਬੁਖਾਰੇ ਸਬਬ ਸਿਰ ਪੀੜ ਕਰਦੀਆਂ ਹੋਨ ॥

੪੪
੨੨

ਜੈਸੇ - ਅਜ਼ਾਦ ਰਲਤੀ ਬਯਾਨੇ ਨਖਕੀ ਪੂਰੀ ਲੈਨ
ਅਜ਼ਾਦ ਇਨ ਖੁਰਾਸਾਨੀ, ਲਿਬਾਨ, ਗੈਦਨ, ਸਦਾ, ਲ
ਸਨ, ਪਿਆਜ, ਮਸੂਰ, ਮੇਥੀ, ਅਲਸੀ, ਖਾਕਸੀ, ਤ
ਚਨਜ, ਤੂਤ, ਰਿੰਦਨੀ, ਪਾਲਕਕ ਸਾਗ, ਜਰਕਸ,
ਗੁਲਖੰਬਰ, ਮੂਲੀ, ਬੇਗਨ, ਚੋਕੇਰਕ ਗੋਸਤ, ਬਲੇਤ,
ਜੈਸੇ ਬੂਆ, ਗੁਲਨਾਰ, ਰਾਮ ਤੁਲਸੀ, ॥

(੧੧) ਕਤਲਾਤ ਦੁਦ - ਪੇਟ ਵੇ ਕੀੜੇ ਮਾਰਨੇ ਵਾਲੇ -
ਏ ਦਵਾ ਕੀੜੇ ਪੇਟ ਵੇ ਮਾਰਦੀ ਹੈ ॥ ਜੈਸੇ ਕਾਬਲੀ ਬਾ
ਇਬਰੀਗ, ਕ ਬੀਲਾ, ਕੋਲੋਜੀ, ਪੂਦਨ, ਸੁਕਾ ਸੂਫਾ
ਸਫਤਾ ਲੂ ਕੇ ਪਤੇ, ਖੁਰਦ, ਬਾਲਜ ਯਾਨੇ ਤੁਰਮਸ, ਅੰ
ਬਰ ਬੇਦ ਯਾਨੇ ਜਾਅਦਾ - ਹਾਲਮ, ਦਰਮਿਨ, ਯਾਨੇ ਸੀਹ

(੧੨) ਕਾਬਜ਼ਾਤ ਰੋਕਨੇ ਤੇ ਬੰਦ ਕਰਨੇ ਵਾਲੀ - ਭਾਰੀ ਹੋ
ਨਦੇ ਕਾਰਣ ਯਾ ਖੁਸਕ ਹੋਨ ਦੇ ਕਾਰਣ ਯਾ ਕਸੈਲਾ ਪਨ ਦੇ
ਤਬੀਯਤ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਤੀ ਹੈ ॥ ਜੈਸੇ ਤਰਨਜ, ਖੁਰਗ
ਕਾ ਸੀ ਗਦਾਨ, ਜੁਫਤ ਬਲੇਤ, ਪਿਸਤੇ ਕ ਛਿਲਕਾ -
ਜਰਿਸਕ, ਹਬੁਲਾਸ, ਬਾਕਲ, ਤੁਰਮਸ, ਬਿਸਲੇ ਰਨ
ਹੀ ਗੋਦੇ ਖੀ ਯਾਨੇ ਦ ਮਲ ਅਖਵੈਣ, ਗੁਲਨਾਰ, ਸਮਾਕ
ਮਸੂਰ, ਬਾਰਤੰਗ, ਜਰਕਸ ਯਾਨੇ ਅਜ਼ਾਖਰ, ਜਾਮਨੂ
ਕੀ ਗੁਠਲੀ, ਅੰਬਕੀ ਗੁਠਲੀ, ਮਸਤਰੀ, ਚਨ,
ਚਾਵਲ, ਮਾਈ, ਮਾਨੂ, ਇਤਮਾਦਿਕ ॥

(੧੩) ਕਾਸੂਰ - ਛਿਲ ਲਾਉਨ ਵਾਲੀ - ਅਪਨੀ ਤੋਜੀ ਦੀ ਸ
ੜਕਰ ਕੇ ਜੋੜ ਯਾ ਅੰਗ ਨੂੰ ਸਾਫ ਕਰੇ ਅਰ ਛਿਲਕ ਉਤ

ਰੇ॥ ਜੈਸੇ - ਕੁਟ, ਸੁਰਾਇਦ, ਜੈ, ਬਦਿਆਨ, ਕਾਲੇਤਿ ੪੫
ਲ, ਖਜਖਮ ਇਤਿਆਇਕ॥ ੨੭

(੧੪) ਕਾਵੀ - ਵਾਗ ਦੇਨਵਾਲੀ. ਤੇਜੀਅਰ ਸੋਜਸ
ਅਰਕੁਖਾਈ ਦੇ ਸਬਬ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗ ਉਤੇ
ਲਾਉਣ ਨਾਲ ਸਾੜ ਦਿੰਦੀ ਹੈ॥ ਜੈਸੇ - ਸਫੇਦ
ਕਲਕਤਾਰ, ਅਦਰਕ, ਲਸਨ, ਤੇਜਾਬ ਆਦਿ॥

(੧੫) ਮੁਬਰਦ - ਸੁਰਦੀ ਕਰਨਵਾਲੀ, ਆਪਣੀ
ਸੁਰਦੀ ਦੇ ਸਬਬ ਜੋੜਾਂ ਨੂੰ ਠੰਢਕ ਪਹੁੰਚਾਵਦੀ ਹੈ॥
ਜੈਸੇ - ਮੁਸਕਕਪੂਰ, ਕਾਹੂ, ਸੰਦਲ, ਗੜਹਲਕਾ
ਫੂਲ, ਨੀਲੋਫਰ, ਖੁਸਬੋਦਾਰ ਮਿਟੀ ਇਤਿਆਦਿ॥

(੧੬) ਮੁਬਹੀ, ਕੁਵਤ ਬਾਹ ਬਖਸ਼ਨੇ ਵਾਲੀ॥
ਗਰਮ ਮੁਆਦਿਲ ਹੋਨ ਕਰਕੇ ਗਾੜੀ ਖਨੀ ਕਰਕੇ
ਕੁਬਤ ਬਾਹ ਦੀ (ਅ:) ਬਲ ਬੀਰਜ ਬੀਯੋਜ ਕਰ
ਦੀਆਂ ਹੋਨ ਸੋ ਏਹ ਹੋਨ॥ ਸੁੰਡ, ਖਜੂਰ, ਛੁਹਾਰ,
ਤਿਤਰ, ਬਟੋਰ, ਕੁਕੜ, ਆਂਡਾ ਕਚਾਂਭੁੰਨ, ਮਗਜ
ਚਿਕੀਆਂਦਾ, ਵਾਆਂਡੇ, ਗਜ਼ਰ ਦੇ ਬੀਜ, ਕਾਲੇਤਿਲ,
ਜਾਵੜੀ, ਸਲਜਖ, ਬਕਰੀ ਦਾ ਮਾਸ, ਕਤੀਰ, ਦਾਰ
ਚੀਨੀ, ਮਗਜ਼ ਬਾਦਮ, ਅਖਰੋਟ ਦੀ ਗਿਰੀ, ਨੇਉ
ਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਗਿਰੀ, ਪਨੀਰ, ਉਠਦੇ ਦੁਧ ਦਾ ਪਨੀਰ,
ਬਾਕਲਾ, ਹਿੰਗ, ਪਿਸਤਾ, ਸੁੰਦ ਬੇਦਸਤਰ, ਖਸੀ
ਹਤੁਲ ਸਾਲਬ, ਕੁਲੀਜਨ, ਬਰਬਰੀ, ਤਜ, ਕੁਟ
ਚਨ, ਬੀਦਕ, ਲਿਬੀਆ, ਸਕਨਕੂਰ, ਸਤਾਵਰ,

੪੬ ਗੋਖਰੂ, ਬਹਮਣ ਸੁਰਖ, ਵਸੁਫੇਰ, ਮੁਸਲੀਜਿਆ
੧੫ ਹਫ ਸੁਫੇਰ, ਤੋਦਰੀ, ਜਰਦ, ਵਸੁਫੇਰ ਪਿਆਲ ਦੇ
ਬੀਜ, ਖੋਪਰ, ਮੂਲੀਕੇ ਬੀਜ, ਮੰਜਲਾ ਸੁੰਝਲ,
ਖਸਖਸ, ਕਸਤੂਰੀ, ਮੋਤੀ, ਅੰਬਰ ਇਤਿਆਦਿ॥

(੧੭) ਮੁਜ਼ਫਫ - ਖੁਸ਼ਕੀ ਕਰਨੇ ਵਾਲੀ - ਆਪ ਬਹੁ
ਤਖੁਸ਼ਕ ਹੋਨ ਦੇ ਕਾਰਣ ਜੋੜ ਦੀ ਤਰੀ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਕ ਤੇ ਦਬ
ਉਦੀ ਹੈ, ਜੈਸੇ - ਸਿਪੀ ਸੜੀ ਹੋਈ, ਫੁਹਰੇ ਦੀ ਗਿ,
ਟਕ ਸੜੀ ਹੋਈ, ਲਾਈ, ਮੁਰਦਾਰ ਸੰਗ, ਸੰਗ ਜ਼ਰਾ,
ਹਤ, ਵੇਲੂਆ, ਚੁਨਾ ਖੋਤਾ ਹੋਇਆ, ਤੂਤੀਆ, ਛੜੀ-
ਲਾ ਇਤਿਆਦਿ॥

(੧੮) ਮੁਹਰਕ - ਸਾੜਨ ਵਾਲੀ - ਬਹੁਤ ਗਰਮੀ ਤੇ
ਤੇਜੀ ਦੇ ਸਬਬ ਜੋੜ ਦੀ ਤਰਾ ਵਤ ਨੂੰ ਖਾਕੇ ਜੋੜ ਨੂੰ ਜਾ
੩ ਦਿਦੀ ਹੈ॥ ਜੈਸੇ ਫਰਫੂਨ, ਹਰਤਾਲ, ਚਾਂਦੀ ਦਾ
ਤੇਜਾਬ, ਜੰਗਾਰ, ਤੂਤੀਆ, ਚੁਨਾ, ਨੂਰਾ, ਅਕ ਦੇ ਪਤੇ
ਖਦਾਰ ਕਾ ਦੁਧ॥ ਇਤਿਆਦਿ॥

(੧੯) ਮੁਦ੍ਰਿਰਤ - ਪੇਸ਼ਾਬ ਯਾ ਹੈਜ਼ ਯਾ ਖਨੀ ਥੀਰਜ਼
ਯਾ ਦੁਧ ਯਾ ਪਸੀਨਾ, ਵਗਾ ਦੇਨ ਵਾਲੀ॥ ਗਰਮੀ ਬੋ
੩ੀ ਦੇ ਸਬਬ ਠੰਢ ਦੇ ਕੇ ਆਪਨੀ ਥਾਤੇ ਚਲਾ ਦੇਂਦੀ ਹੈ॥
ਕੋਕੋਲ ਮਿਰਚ, ਮੁਚੱਹਟੀ, ਰਿੰਦਨੀ, ਬਾਬੂਨਾ, ਪਰ
ਸਿਆਸਾ, ਤਿਤਲੀ, ਸੇਫ, ਦਾਲ ਚੀਨੀ, ਤੜ, ਕ
ਬਾਬਾ, ਉਦ ਬਲਾ ਉਦੇ ਖਸੀਏ, ਚਿਦ ਸਲੀਬ,
ਅਜੋਮੇਦਾ - ਇਤਿਆਦਿ॥ ॥

(੨੦) ਮੁਦਰਾਤ ਬਾਰਦਾਹੋਈਲ - ਪੇਸ਼ਾਬਲਾਉਨ ੪੭
੨੨

ਵਾਲੀਆਂ ਸਰਦਰੀਜ਼ - ਬਹੁਤੀਆਂ ਸਰਦਰੇਨ
ਕਰਕੇ ਅਰਹਲਕੇ ਹੋਨ ਕਰਕੇ ਵਾਧੂ ਜਲ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ਾਬ
ਦੇ ਰਸਤੇ ਕਰ ਦੇਵੀਆਂ ਹੋਨ ॥ ਗੋਖਰੂ, ਖੀਰਾ ਵਕ
ਕੜੀ, ਵੇ ਬੀਜ, ਗੁਲਖੈਰ, ਕਾਸਨੀ ਕਾਰਾਂਗ, ਕੁਲ
ਫੇ ਵੇ ਬੀਜ, ਖਰਬੂਜਿਆ ਵੇ ਬੀਜ, ਲੂਕੀ ਕਪਾਨੀ, ਮੀ
ਰੇਕਾ ਪਾਨੀ, ਤਰਬੂਜ ਦਾ ਪਾਨੀ, ਕਾਸਨੀ ਕੇ ਬੀਜ,
ਆਸ਼ੌਰੀ, ਨਿਬੂਦਾ ਰਸ, ਸੋਰਾ, ਪਟਕੂਕਾ - ਯਾਨੇ ਬ
ਨ ਪੂਤਕਾ ॥ ਇਤਿਆਦਿ ॥

(੨੧) ਮੁਦਰਾਤ ਹਰਾਇਓਈਲ ॥ ਗਰਮੀ ਦੇ ਸਬਬ
ਪੇਸ਼ਾਬ ਬਹੁਤ ਲਿਆਵਨ ਵਾਲੀਆਂ ਦਵਾਵਾਂ ॥

ਜੈਸੇ - ਗਾਜਰਾਂ ਵੇ ਬੀਜ, ਪਰਸਿਆਉਸਾ, ਬਲਛਰ,
ਮੀਮਲਤਾਸ, ਸੈਂਫ, ਕਬਾਬਰੀਨੀ, ਕੁਠਮੀਠੀ, ਕੇ-
ਸਰ, ਤਜ, ਰਿੰਦਨੀ, ਸੁਕਾ ਜੂਫ, ਤਿਤਲੀ, ਤਗਰ,
ਅਗਰ, ਬਲਸ਼ਾਂ, ਕੀਕੋਲ, ਮਿਰਚ, ਅਜਮੋਦ, ਕੁਠ
ਕਲੀਜੀ, ਪੁਦਨਾ, ਅਜਣਾਇਨ ਦੇਸੀ, ਖਬਾਜੀ,
ਇਤਿਆਦਿਕ ॥

(੨੨) ਮੁਦਰਾਤ ਹੋਜ਼. ਹੋਜ਼ ਵਗਾਉਨ ਵਾਲੀਆਂ ॥
ਵਾਧੂ ਖੂਨ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਕਰਕੇ ਵਗਾਉਦੀਆਂ ਹੋਨ ॥ ਪਰ-

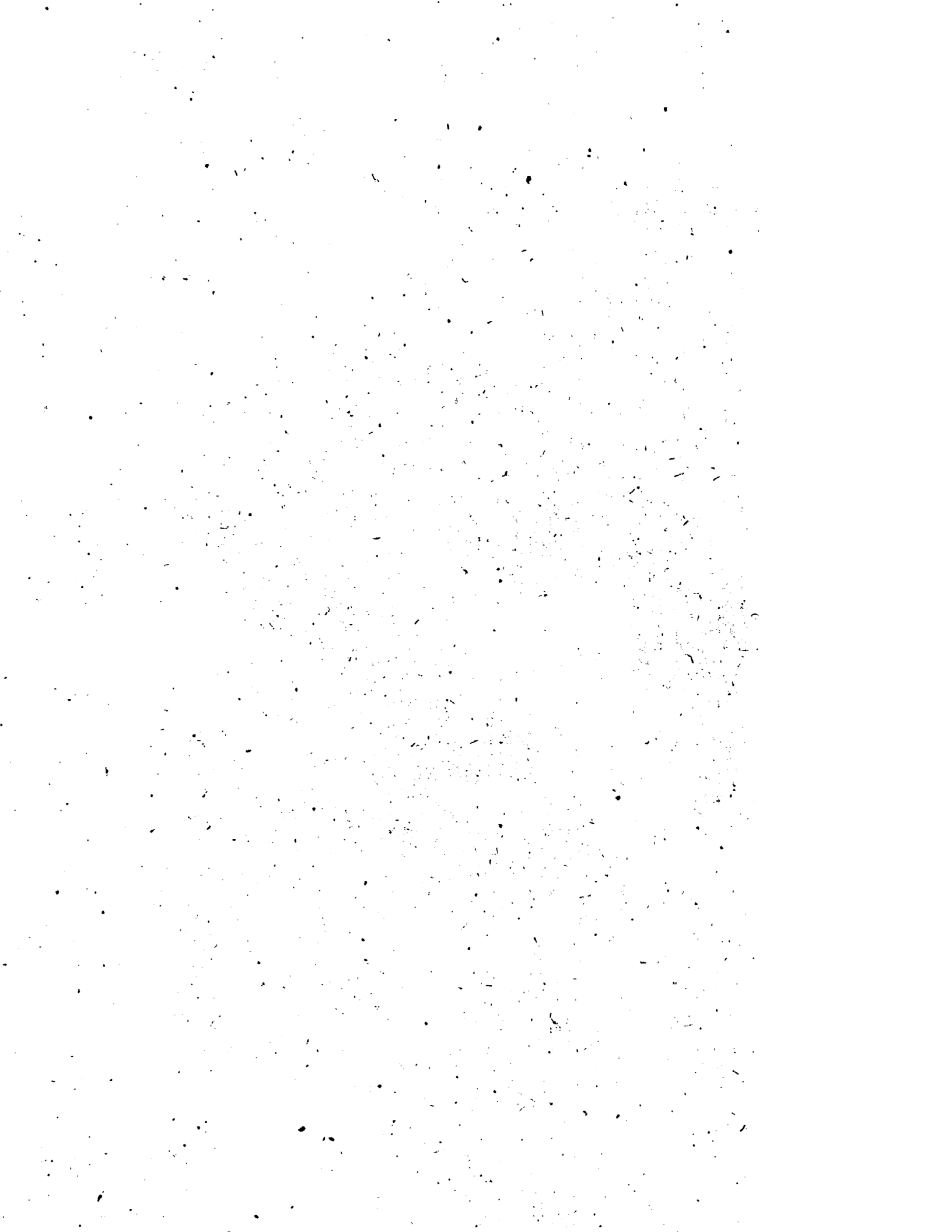
ਸਿਆਉਸਾ, ਕਬਾਬਰੀਨੀ, ਤਜ, ਵਾਵੜੀਗ, ਕਾਬਲੀ
ਕਲੀਜੀ ਕੀਕੋਲ ਮਿਰਚ, ਕੁਠਮੀਠੀ ਈਸਬੀਦ, ਤੁਲਸੀ
ਜੈਗਲੀ, ਪਖਨਭੇਦ, ਅਗਰ, ਜਾਇਸੀਰ, ਕੇਸਰ, ਬਾ-

ਬੁਨ, ਸਕਾ ਜੂਫ, ਛੋਲਿਆ ਦੀ ਸੁੜੀ, ਸੁਰੀਧ ਬਾਲਾ, ਤਿ
 ਤਲੀ, ਅੰਬਲਤਾਸ, ਦੇ ਛਿਲਕੇ, ਨਾਗਰ ਮੋਝ, ਨਮਾਮ
 ਅਜੋਮੇਦਾ, ਛੜੀਲਾ, ਵੇਨ ਮਰੂਆ, ਅਜਵਾਇਨ ਦੇ ਸੀ
 ਰੂਏ, ਸਲੀਬ, ਫਰਾਸੀਯੂਨ ਇਤਿਆਦਿ॥
 ਏਹ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਹੋਰ ਕਈ ਫੇਰ ਲਿ
 ਖੇ ਜਾਣਗੇ॥ - ਸੰਪੂਰਨ॥

ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ.

ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਮੈਂ ਪਹਿਲੇ ਹਿਸੇ ਵਿਚ ਨਮ
 ਦਵਾਵਾਂ ਦੇ ਹੋਏ, ਅਰ ਫਿਰ ਕੁਛਕ ਸਾਝੀਆਂ ਦਵਾਵਾਂ
 ਜੋ ਹਕੀਮਾਂ ਨੇ ਏਸ ਨਾਮ ਦੇ ਕਹਿਨੇ ਨਾਲ ਓਹ ਸਾਰੀ
 ਆ ਦਵਾਵਾਂ ਸਮਝੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਰ ਦੂਸਰੇ
 ਹਿਸੇ ਵਿਚ ਯੂਨਾਨੀ ਹਿਕਮਤ ਕਾ ਸਰੀਰਕ ਥੋੜੇ ਹੀ
 ਮੈਂ ਦਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ॥ ਅਰ ਅਮੀਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਟੀਕ
 ਅਤਿਮੰਤ ਸੁਖਾਲਾ ਦੀਕਾ ਹੋ॥ ਅਮੀਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪ੍ਰਿ
 ਫਾ ਵਾਲਾ ਬਹੁਤ ਸੁਖਾਲਾ ਅਰ ਸਸਤਾ ਤੇ ਸੁੱਧ ਖਰੀ
 ਦ ਕੇ ਲਾਭ ਉਠਾਵੇ॥ ਅਰ ਹਰ ਇਕ ਮੇਲ ਦੀ ਹਿਕ
 ਮਤ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਜੋ ਉਰਦੂ ਦੀ ਗਰਮੁਖੀ ਵਿਚ ਤਜ
 ਮਾਹੋਈ ਹੋਈ ਹੈ॥ ਉਸਦੇ ਵਾਸਤੇ ਏ ਛੋਟਾ ਉਸਤਾ
 ਦ ਹੈ ਏਸ ਕਤਾਬ ਉਤੇ ਬੜੀ ਮੇਹਨਤ ਹੋਈ ਹੈ ਇਸ
 ਲੀਏ ਇਸਨੂੰ ਕੋਈ ਨਾ ਛਾਪੇ ਜੋ ਛਾਪੇਗਾ ਨੁਕਸਾਨ
 ਉਠਾਵੇਗਾ॥ ਲੇ: ਦਸਾਵਾ ਸਿੰਘ ਕੁਤਬ ਫਰੋਸ਼ ਅਮਿਤ
ਸਰ ਬਜਾਹਮਾਈ ਸਿੰਘ

-0574 ✓

